

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

MIESZKANIA

Narodowy Spis Powszechny

Ludności i Mieszkań 2011

WARSZAWA 2013

Opracowanie publikacji:

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Handlu i Usług

pod kierunkiem:

Agnieszki Matulskiej- Bachury
Zastępcy Dyrektora
w Departamencie Handlu i Usług

Autorzy opracowania:

Izabella Adamczyk
Katarzyna Andrusiuk
Agata Dec
Elżbieta Knyszewska
Magdalena Przybylska
Barbara Różańska
Marek Sobczyk

Wykonanie wykresów i map:

Halina Sztrantowicz

Projekt okładki:

Lidia Motrenko-Makuch

Druk i oprawa:

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Warszawa, al. Niepodległości 208

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Publikacja „Mieszkania” jest jednym z opracowań przedstawiającym wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r.

Celem niniejszego opracowania jest zapoznanie odbiorców danych z informacjami charakteryzującymi stan zasobów mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie Polski w momencie spisu, tj. 31 marca 2011 r., jak również zmianami zaobserwowanymi od poprzedniego spisu realizowanego w 2002 r.

Publikacja zawiera informacje na temat liczebności mieszkań w różnorodnych przekrojach, w tym w szczególności mieszkań zamieszkaných, czy też wg podmiotów będących właścicielami mieszkań. Przedstawiono również dane na temat jakościowych aspektów istniejących zasobów mieszkaniowych, tj. wielkości i wieku mieszkań, ich wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne, warunków mieszkaniowych ludności. Wyniki zaprezentowano dla Polski ogółem oraz w podziale na województwa, miasta i wieś.

W NSP 2011 nastąpiło odejście od metody tradycyjnej polegającej na zebraniu wszystkich informacji bezpośrednio od respondentów na rzecz metody „mieszanej”. Dane zebrane w ramach badania reprezentacyjnego przy wykorzystaniu formularza elektronicznego uzupełnione zostały informacjami zgromadzonymi w rejestrach i systemach informacyjnych administracji publicznej.

Całość opracowania składa się z czterech części: uwag ogólnych i metodycznych zawierających opis źródeł informacji, podstawowych definicji, komentarza analitycznego z opisowo-graficzną interpretacją wyników badania w obszarze zasobów mieszkaniowych oraz części tabelarycznej.

Oddając do Państwa rąk „Mieszkania” serdecznie dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom za przekazanie informacji oraz uwag, które przyczynią się do kształtowania i wzbogacania treści analiz i opracowań przygotowywanych w oparciu o informacje z NSP.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

Generalny Komisarz Spisowy

Prof. Dr hab. Janusz Witkowski

PRZEDMOWA	3
UWAGI OGÓLNE	5
1. Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011	5
2. Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011	6
3. Zakres podmiotowy badania	6
4. Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011	7
5. Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań.....	7
6. Formy upowszechniania wyników spisu	8
7. Uwagi techniczne	9
UWAGI METODYCZNE.....	10
Pojęcia i definicje spisowe	10
KOMENTARZ ANALITYCZNY	21
1. Stan i zmiany zasobów mieszkaniowych.....	21
2. Własność mieszkań.....	24
3. Wiek mieszkań.....	29
4. Wielkość mieszkań	30
5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne	36
6. Zaludnienie mieszkań	39
7. Mieszkania o warunkach substandardowych.....	41
ANEKS TABELARYCZNY	44

UWAGI OGÓLNE

W wyniku przeprowadzonego spisu powszechnego mieszkań i budynków uzyskano zestaw danych charakteryzujących zasoby mieszkaniowe zlokalizowane na terenie Polski według stanu na 31 marca 2011 r. Informacje te zbierane regularnie w ramach spisów powszechnych w cyklach około 10-letnich umożliwiają ocenę rozwoju zasobów mieszkaniowych w czasie pod względem zarówno ilościowym, jak i jakościowym.

W niniejszej części publikacji zwrócono uwagę na wybrane aspekty oceny zmian w sytuacji mieszkaniowej w latach 2002 – 2011 przeprowadzonej w oparciu o wyniki spisów powszechnych za lata 2002 i 2011. Wszystkie odniesienia do wymienionych lat dotyczą stanu na moment danego spisu, tj. 20 maja 2002 r. i 31 marca 2011 r. Dane zaprezentowane w tablicach źródłowych umożliwiają przeprowadzenie bardziej szczegółowych analiz.

Komentarz analityczny odnosi się do wyników na temat stanu zasobów, ich jakości i innych charakterystyk dla zbiorowości mieszkań zamieszkaných. Analizy wyników i opisu zmian dokonano w skali ogólnokrajowej i w przekroju miasto-wieś. Dla uchwycenia zależności na poziomie regionalnym niektóre zjawiska zaprezentowano w przekroju województw.

1. Podstawa prawna i metody realizacji spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011r. według stanu w dniu 31 marca 2011 roku, o godz. 24.00.**

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań w 2011 roku, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. nr 47, poz.277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13.08.2008 r. Nr 218).

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze Unii Europejskiej wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych rozważanych przez kraje członkowskie przy wyborze metody realizacji spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady Nr 763/2008 określone zostały szczegółowo metody oraz źródła, które mogą być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu.

W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne opartych na danych z rejestrów administracyjnych,
- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,

- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

2. Podstawowe cele powszechnego spisu ludności i mieszkań 2011

1. Dostarczenie szerokiej charakterystyki zmian jakie zaszły w okresie 2002 – 2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych - na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju.
2. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań - poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych (ONZ oraz Unii Europejskiej).
3. Aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych, czy też badania zasobów mieszkaniowych.

3. Zakres podmiotowy badania

Narodowemu Spisowi Powszechnemu Ludności i Mieszkań 2011 podlegały:

- osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach, obiektach i pomieszczeniach,
- mieszkania i budynki, w których znajdują się mieszkania zamieszkane lub niezamieszkane oraz zamieszkane obiekty zbiorowego zakwaterowania i inne zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami,
- osoby niemające miejsca zamieszkania.

Spis ludności i mieszkań przeprowadzony w 2011 roku nie obejmował:

- szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków rodzin tych osób oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych (pozostali cudzoziemcy przebywający w Polsce będą spisywani na ogólnych zasadach),
- osób ubiegających się o azyl,
- mieszkań, budynków, obiektów i pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

4. Zakres tematyczny powszechnego spisu mieszkań 2011

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

Wyniki spisu pozwalają na ocenę ilościowych i jakościowych zmian, jakie zaszły w zasobach mieszkaniowych. Umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nie nadających się do remontu.

W ramach tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkanego pomieszczenia.
- 2) Charakterystyka mieszkań zamieszkanego według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania.
- 3) Charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania.
- 4) Informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

5. Metoda realizacji spisu i źródła danych wykorzystane w zakresie spisu mieszkań

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkane jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. Taka organizacja spisu okazała się jednak bardzo kosztowna i pracochłonna. Z tego względu Polska zdecydowała się w spisie 2011 na odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ramach powszechnego spisu mieszkań 2011 w pierwszej kolejności skorzystano z danych administracyjnych, tj. Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT). Rejestr ten zawiera adresy budynków i mieszkań w układzie rejonów statystycznych i obwodów spisowych wraz z informacjami charakteryzującymi zasoby

mieszkaniowe, np. rodzaj budynku, czy typ budynku mieszkalnego. Rejestr został wykorzystany do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego, a następnie do utworzenia operatu adresowo-mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego. Stanowił również bezpośrednie źródło danych spisowych.

W zakresie spisu budynków i mieszkań oprócz informacji zawartych w rejestrze TERYT wykorzystano dane zgromadzone w tzw. bazie budynkowej stworzonej na potrzeby spisu w oparciu o dane pochodzące ze sprawozdawczości bieżącej, jak również z badania przeprowadzonego jednorazowo w celu aktualizacji danych dla budynków wielomieszkaniowych. Badaniem objęto wszystkie podmioty zarządzające bądź administrujące budynkami, które zostały zobowiązane do przekazania informacji dotyczących wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków poprzez wypełnienie indywidualnie dla każdego z nich formularza elektronicznej karty budynku. Istotne źródło informacji stanowiły również dane zebrane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002r.

Dane na temat budynków i mieszkań niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano bezpośrednio od osób objętych **badaniem reprezentacyjnym**. Badanie zostało przeprowadzone na ok. 20% próbie mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres. W efekcie do badania reprezentacyjnego wylosowano ponad 2 744 tys. mieszkań spośród prawie 13,5 mln mieszkań znajdujących się w operacie losowania.

W celu wyeliminowania formularzy papierowych przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych. Informacje przekazywane były przez respondentów przy użyciu formularza elektronicznego przez Internet lub w ramach wywiadu bezpośredniego przeprowadzonego przez rachmistrza spisowego. W przypadku przekazania niepełnych informacji kontaktowano się ze sprawozdawcą telefonicznie. W zakresie informacji na temat statusu zamieszkania mieszkania skorzystano z danych zebranych w ramach badania pełnego ludności.

6. Formy upowszechniania wyników spisu.

W upowszechnieniu danych spisowych wykorzystywane są następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne (w formie elektronicznej i papierowej),
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych poprzez Internet,
- Bank Danych Lokalnych (BDL),
- bezpośredni dostęp do wynikowych informacji statystycznych w Analitycznej Bazie Mikro danych (ABM);

W zakresie tematyki mieszkaniowej, oprócz niniejszego opracowania, planowane jest wydanie dwóch ogólnokrajowych publikacji: „Budynki zamieszkane” i „Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin” z danymi na poziomie kraju, regionów i

województw i w podziale na miasto-wieś . Ponadto, przewidziane jest wydanie publikacji regionalnych z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich.

7. Uwagi techniczne

Wszystkie tablice zawarte w aneksie tabelarycznym zostały opracowane w formacie Excel i w takiej postaci są dostępne na płycie CD.

W tablicach, zarówno w tekście jak i w aneksie, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższych poziomach agregacji.

Dostęp do danych z NSP 2011 będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych tak, aby prezentowane informacje były identyfikowalne. Z tego względu, przy prezentowaniu danych, w szczególności na poziomie lokalnym może zaistnieć konieczność utajnienia niektórych informacji poprzez zastąpienie ich znakiem umownym.

UWAGI METODYCZNE

W celu ułatwienia właściwej interpretacji wyników spisu poniżej zamieszczone zostały podstawowe definicje pojęć i klasyfikacje.

POJĘCIA I DEFINICJE SPISOWE

Mieszkanie

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenie pomocnicze należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnia, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

W przypadku wieloizbowego lokalu lub domu indywidualnego (jednorodzinnego), w którym zamieszkiwało 2 lub więcej odrębnych gospodarstw domowych, zajmujących wyłącznie dla siebie odrębne izby i inne pomieszczenia, obowiązywała zasada, że jeśli w obrębie tego lokalu lub domu znajdowało się przynajmniej jedno pomieszczenie, takie jak: kuchnia, łazienka lub ustęp, użytkowane wspólnie przez te gospodarstwa, to taki lokal (dom) stanowił jedno mieszkanie. Jeżeli nie zachodził przypadek wspólnego użytkowania wymienionych pomieszczeń, to zespoły pomieszczeń zajmowanych przez poszczególne gospodarstwa uznano za odrębne mieszkania.

Mieszkanie zamieszkane stale

Za mieszkanie zamieszkane uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za mieszkanie **zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Mieszkania niezamieszkane

Za mieszkanie niezamieszkane uznano takie, w którym nie spisano żadnej osoby, ani jako mieszkającej stale ani jako przebywającej czasowo.

Dla tej kategorii mieszkań ustalono przyczynę, z powodu, której mieszkanie jest niezamieszkane. Pod względem przyczyn niezamieszkania sklasyfikowano mieszkania na:

- jeszcze niezasiedlone w budynkach nowo zbudowanych lub rozbudowanych,
- niezamieszkane z powodu zmiany lokatora – do wtórnego zasiedlenia (przeznaczone do wynajmu lub na sprzedaż),
- niezamieszkane z powodu przeprowadzania remontu lub oczekiwania na remont,
- przeznaczone do rozbioru bądź opuszczone z różnych przyczyn i nie ustalono, czy będą rozebrane czy wykorzystywane do celów niemieszkalnych,

- przeznaczone do czasowego lub sezonowego przebywania (drugie mieszkania),
- wynajęte placówce dyplomatycznej lub konsularnej innego państwa; ta grupa mieszkań z reguły była zamieszkała, ale przez osoby nieobjęte spisem (korzystające z dyplomatycznego immunitetu) i z tego względu uznane za niezamieszkałe,
- wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej.

Izba

Za **izbę** uznano pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**.

Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kryteria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

W spisie wykazano odrębnie pokoje i odrębnie kuchnie będące izbami. Spośród ogólnej liczby pokoi wyodrębniono **pokoje wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej** tj. takie, które wykorzystywane były, jako siedziby różnych firm, biur, kancelarii, gabinetów, pracowni, warsztatów, zakładów itd. Pokoje te były spisywane tylko wówczas, gdy znajdowały się w obrębie mieszkania i nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Powierzchnia użytkowa mieszkania

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnemu lub gospodarczemu potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

W powierzchni użytkowej mieszkania uwzględniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej tj. tych, które wykazane zostały w liczbie pokoi, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Nie zaliczono do powierzchni użytkowej mieszkania powierzchni: balkonów, tarasów i loggii, antresol, szaf i schowków w ścianach, pralni, suszarni, strychów, piwnic i komórek przeznaczonych do przechowywania opału oraz powierzchni garaży.

W budynkach typu wiejskiego do powierzchni użytkowej mieszkania z reguły zaliczono powierzchnię sieni. Nie uznawano sieni za część składową mieszkania i nie wliczano jej powierzchni do powierzchni użytkowej mieszkania tylko wówczas, gdy:

- sień łączyła część mieszkalną budynku z częścią inwentarską lub gospodarską,
- oprócz sieni znajduje się na tej samej kondygnacji przedpokój
- w budynku znajdowało się więcej niż jedno mieszkanie, a sień użytkowana była wspólnie jako ogólnodostępny korytarz.

Powierzchnię pod schodami znajdującymi się w budynku indywidualnym wliczono do powierzchni użytkowej mieszkania, gdy w budynku znajduje się tylko 1 mieszkanie, nie wlicza się zaś, gdy w budynku znajdują się 2 lub więcej mieszkań; schody i powierzchnię pod nimi uznaje się wówczas za część ogólnie komunikacyjną.

W budynkach jednorodzinnych będących w budowie, ale już w części zamieszkałych, w powierzchni użytkowej mieszkania należy uwzględnić tylko powierzchnię izb i pomieszczeń pomocniczych wykończonych.

Dane o powierzchni użytkowej mieszkań pochodzą z informacji podanych przez lokatorów, na podstawie oświadczenia, bądź dobrowolnego okazania dokumentów, np. umowy najmu, książki opłat za mieszkanie, planu domu jednorodzinnego, przeprowadzanych pomiarów poszczególnych pomieszczeń (wchodzących w skład mieszkania).

Powierzchnia użytkowa mieszkania wykorzystywana wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej jest to suma powierzchni pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, a także powierzchnia innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadzi do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania

W spisie ustalono rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania.

Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osób fizycznych** - za mieszkania stanowiące własność osób fizycznych uznano mieszkanie, do którego prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej, np. współmałżonkowie), przy czym osoba ta może być właścicielem całej nieruchomości, na której położone jest mieszkanie lub posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako prawo związane z odrębną własnością lokalu mieszkalnego np. znajdującego się w budynku objętym wspólnotą mieszkaniową. Prawo własności całej nieruchomości lub tylko lokalu mieszkalnego z przypisaną częścią nieruchomości (tzw. udziałem w nieruchomości wspólnej) powinno być ujawnione w księdze wieczystej, a w razie jej braku w innym dokumencie potwierdzającym własność,
- **spółdzielni mieszkaniowych** - dotyczy mieszkań spółdzielczych (własnościowych i lokatorskich), znajdujących się w budynkach stanowiących własność lub współwłasność spółdzielni mieszkaniowej, z wyjątkiem mieszkań, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione prawo odrębnej własności na rzecz jednej lub kilku osób fizycznych i w związku z tym należy je kwalifikować do kategorii „osoba fizyczna”.

Mieszkanie funkcyjne stanowiące własność spółdzielni mieszkaniowej zajmowane na podstawie stosunku najmu, np. przez dozorcę domu, pracownika obsługi technicznej, zakwalifikowano do kategorii „spółdzielnia mieszkaniowa”.

- **Gmin** - wykazano tu mieszkania znajdujących się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz mieszkań będących własnością gminy, ale znajdujących się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, (w których funkcjonują tzw.

wspólnoty mieszkaniowe), tj. mieszkań, które służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych ogółu mieszkańców gminy oraz przekazanych gminie, ale pozostających w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, jednostek kultury, tj. mieszkań służących głównie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych pracowników tych jednostek, jak również stanowiących własność Skarbu Państwa, ale przekazane gminie w tzw. „przymusowy zarząd”. Do kategorii tej zakwalifikowano również mieszkania będące własnością powiatu (lokalnej, powiatowej wspólnoty samorządowej) niestanowiące mienia jakiejkolwiek gminy, a także mieszkania będące własnością gminy znajdujące się w zarządzie komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powołanej do zarządzania tymi zasobami mieszkaniowymi (np. Przedsiębiorstwo/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Zarząd Domów Komunalnych) i nie należy ich utożsamiać z zasobami mieszkaniowymi tegoż zakładu pracy (patrz kategoria „zakład pracy”).

- **Skarbu Państwa** zaliczono tu mieszkania:
 - przejęte (od likwidowanych PGR-ów) i pozostające w zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - przejęte i pozostające w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej – w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej,
 - pozostających w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
 - pozostających w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej,
 - oddanych przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstwom dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych.
- **zakładów pracy** – dotyczy mieszkań, które są własnością:
 - przedsiębiorstw państwowych, a także państwowych jednostek organizacyjnych, np. instytutów naukowo-badawczych, wyższych uczelni, instytucji artystycznych,
 - przedsiębiorstw komunalnych, np. transportu miejskiego, wodociągów i kanalizacji, energetyki cieplnej itp., z wyjątkiem przedsiębiorstw gospodarki mieszkaniowej,
 - przedsiębiorstw prywatnych – działających w formie spółek bądź spółdzielni, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych.
- **towarzystw budownictwa społecznego** - wykazano tu mieszkania znajdujących się w budynkach będących własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy „towarzystwo budownictwa społecznego” lub skrót „TBS”, bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu) dla wskazanych przez te podmioty osób trzecich.

- **innych** podmiotów - do tej kategorii zaliczono mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku - przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

Pomieszczenie kuchenne

Przez pomieszczenie kuchenne (kuchnię) rozumiano wydzielone ścianami pomieszczenie w mieszkaniu (z oknem lub bez), przeznaczone i odpowiednio wyposażone do przygotowywania posiłków i do tego celu głównie wykorzystywane, bez względu na to, czy używane jest również do spożywania posiłków, spania czy innych celów mieszkalnych.

Ze względu na różne przypadki rozwiązania kuchni w mieszkaniu, w spisie przyjęto następujące kategorie:

- **izby kuchenne**, tj. pomieszczenia z oknem i o powierzchni (podłogi) 4m^2 lub większej,
- **pomieszczenia kuchenne nie będące izbami**, tj. pomieszczenia bez okna (tzw. ciemne kuchnie) lub nie spełniające kryterium powierzchni, czyli o powierzchni (podłogi) mniejszej niż 4m^2 ,
- **kuchnie stanowiące część pokoju wielofunkcyjnego**; sytuacja ta występowała wówczas, gdy kuchnia stanowiła część dużego pokoju, spełniającego wielorakie funkcje: kuchni, jadalni, pokoju wypoczynkowego, niekiedy również sypialni.

Urządzenia (instalacje) techniczno-sanitarne w mieszkaniu

Wykazano w spisie urządzenia czynne jak i chwilowo nieczynne, a także te, które już zainstalowano w mieszkaniu, ale nie podłączono ich jeszcze do sieci. Nie spisano natomiast urządzeń, które na skutek znacznych uszkodzeń były nieczynne dłużej niż rok.

Wodociąg. Jako wyposażone w wodociąg uznano mieszkanie, w obrębie, którego znajdował się kran z wodą bieżącą. Urządzenie wykazano w podziale na podłączone do sieci (wodociąg sieciowy) bądź stanowiące urządzenia lokalne.

Przez **sieć wodociągową** rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów przeznaczonych do przesyłu wody między ujęciem, a odbiorcą. W skład sieci wodociągowej wchodziły: przewody magistralne, przewody rozdzielcze i połączenia domowe zwane przyłączami.

Przez **wodociąg lokalny** rozumiano wodociąg, który doprowadza wodę do jednego, lub kilku budynków sąsiednich ze źródła ujęcia wody (przedomowej studni głębinowej), poprzez zestaw hydroforowy składający się z pompy, zbiornika wodno-powietrznego (hydrofora) i przekaźnika ciśnieniowego. Zadaniem zestawu jest zapewnienie odpowiedniego, stabilnego ciśnienia w domowej instalacji wodociągowej.

Ustęp splukiwany. W spisie wykazano tylko urządzenia znajdujące się w obrębie mieszkania, splukiwane wodą ze spluczki podłączonej do instalacji wodociągowej, niezależnie czy urządzenie to jest w oddzielnym pomieszczeniu (WC) czy w łazience.

Informacje wykazano w podziale według rodzaju instalacji odprowadzającej nieczystości z budynku: do sieci kanalizacyjnej, do urządzenia lokalnego.

Przez **sieć kanalizacyjną** rozumiano układ połączonych ze sobą przewodów, które służą do odprowadzenia ścieków sanitarnych i wód deszczowych z budynków do oczyszczalni ścieków. Przewody te, w zależności od wielkości i funkcji zwane są kolektorami, kanałami głównymi, kanałami bocznymi i przyłączami domowymi (przykanalikami).

Przez **kanalizację lokalną** rozumiano kanalizację dla jednego, kilku, bądź kilkunastu gospodarstw domowych, zamieszkujących w jednym bądź kilku budynkach. Zebrane razem ścieki są odprowadzane w jedno miejsce, w którym znajduje się osiedlowa oczyszczalnia. W niej unieszkodliwia się ścieki i następnie odprowadza do gruntu bądź ciekę wodnego.

Łazienka. Za łazienkę uznano pomieszczenie w mieszkaniu, w którym zainstalowana jest wanna lub kabina prysznicowa, bądź oba te urządzenia oraz urządzenie odprowadzające zużyta wodę na zewnątrz budynku (do sieci kanalizacyjnej lub do szamba).

Gaz. Rozróżniono instalacje gazu z **sieci** i gazu z **butli**. Nie brano pod uwagę butli turystycznych, a jedynie butle o pojemności 11 kg i większe, w tym również „kontenery” z gazem płynnym, z których gaz dostarczany jest do więcej niż 1 mieszkania, np. do całego budynku wielomieszkaniowego lub kilku budynków jednorodzinnych.

Sposób ogrzewania mieszkania.

Rozróżniono w spisie 3 główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie z sieci
- centralne ogrzewanie indywidualne,
- piece,
- pozostały sposób ogrzewania.

Za **centralne ogrzewanie z sieci** uznano każdą instalację doprowadzającą ciepło (gorącą wodę, parę wodną lub gorące powietrze) centralnego źródła jego wytwarzania do poszczególnych pomieszczeń w mieszkaniu.

Na drugim stopniu podziału, mieszkania ogrzewane przy pomocy c.o. pogrupowano, w zależności od źródła wytwarzania ciepła, na wyposażone w:

- **centralne ogrzewanie z sieci**; wykazywano wówczas, gdy ciepło doprowadzane jest z elektrociepłowni, ciepłowni lub lokalnej kotłowni, ewentualnie przy wykorzystaniu baterii słonecznych (np. spółdzielczej) obsługującej więcej niż 1 budynek,
- **centralne ogrzewanie indywidualne** wykazywano wtedy, gdy źródło wytwarzania ciepła znajduje się w budynku jednorodzinnym (piec do c.o. zainstalowany jest we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane jest elektryczne ogrzewanie podłogowe) bądź też źródło ciepła znajduje się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym (tzw. instalacja etażowa), np. piec do c.o. zainstalowany jest w kuchni, w łazience.

Piece – zaliczono tu ogrzewanie poszczególnych pomieszczeń w mieszkaniu piecami kaflowymi bądź różnymi piecami przenośnymi na paliwa stałe, np. na węgiel, koks, drewno, trociny, a także piecami kaflowymi z wmontowanymi w nich grzałkami elektrycznymi.

Pozostały sposób ogrzewania – do tego sposobu zaliczono tzw. oszczędnościowe piecyki gazowe – na gaz z sieci lub z butli (są to piecyki nie związane z obiegiem wody, dmuchawy elektryczne, przenośne piece olejowe (typu kaloryfer) podłączone do prądu.

Przy stosowaniu kilku sposobów ogrzewania wykazano sposób przeważający.

Rodzaj stosowanego paliwa – energii do ogrzewania

Rodzaj paliwa (energii) stosowanego do ogrzewania mieszkania ustalano tylko w tych mieszkaniach, które ogrzewane były za pomocą instalacji centralnego ogrzewania indywidualnego, pieca lub innego sposobu. Nie ustalano rodzaju paliwa, jeżeli mieszkanie było ogrzewane za pomocą instalacji centralnego ogrzewania zbiorowego (tj. z sieci lub z kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym).

Rozróżniono następujące rodzaje paliw (energii):

- paliwa stałe (koks, węgiel, brykiety, drewno),
- paliwa gazowe,
- paliwa ciekłe (np. olej opałowy, olej napędowy),
- energia elektryczna,
- system dwupaliwowy; dotyczyło to w zasadzie domów jednorodzinnych, w których poza piecami do c.o. na paliwa stałe zainstalowany był także piec gazowy do c.o. i te 2 sposoby były przemiennie stosowane.
- pozostałe; ta odpowiedź dotyczyła ogrzewania mieszkania (domu jednorodzinnego) przez wykorzystanie energii słonecznej, siły wiatru, energii wychwyconej z biomasy bądź z gorącego źródła (geotermalnej).

Cechy budynku, w którym znajduje się mieszkanie.

W niniejszej publikacji występują informacje tylko o dwóch cechach budynków, w których znajdują się mieszkania, tj. o roku (okresie) wybudowania budynku i o rodzaju podmiotu będącego właścicielem budynku. W związku z tym w tej części Uwag zamieszczono wyjaśnienia tylko dotyczące tych dwóch zmiennych. Szersze informacje o budynkach i szersze objaśnienia metodologiczne dotyczące pojęcia budynku i badanych w spisie cechach budynków, zamieszczono w odrębnej publikacji z cyklu NSP 2011 r., pt. „Zamieszkane budynki”.

Rok (okres) budowy budynku

Za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytku, jeżeli budynek oddawany był do użytku częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania do użytku ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem budynku

Za właściciela budynku uważa się osobę fizyczną bądź osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej posiadającą do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność. Nie jest istotne, czy właściciel (osoba fizyczna lub instytucja) zajmuje budynek na własny użytek, czy też wynajmuje go w całości lub w części innej osobie fizycznej bądź innej instytucji.

Tak, więc właścicielem budynku poza osobą fizyczną może być gmina, przedsiębiorstwo (państwowe), komunalne lub prywatne), Skarb Państwa, instytucja finansowa, ubezpieczeniowe bądź inna, spółdzielnia mieszkaniowa, stowarzyszenie, związek, organizacja wyznaniowa itd.

Rozróżniamy:

Budynki stanowiące w całości własność nieograniczoną osoby fizycznej - jednej lub współmałżonków (tzn. nie ma w nich żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) ujawnioną w księdze wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność, niezależnie czy właściciel budynku mieszka w nim, czy też wynajął go lub oddał w bezpłatne użytkowanie innej osobie (osobom), bądź budynek oddany do eksploatacji, lecz jeszcze nie zasiedlony.

Należy zaliczyć tu również współwłasność osób fizycznych (spokrewnionych lub nie). Wyjątek stanowią tzw. wspólnoty mieszkaniowe – te należy zakwalifikować, jako współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych.

Budynki będące własnością spółdzielni mieszkaniowej - budynki, do których tytuł własności (do całego budynku) posiada spółdzielnia mieszkaniowa i nie ma w tych budynkach żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu. Tytuł własności spółdzielni do tych budynków potwierdzony jest wpisem do księgi wieczystej, a w razie jej braku w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Budynki będące własnością gminy - budynki, które w całości:

- są własnością gminy, pozostające w zarządzie przedsiębiorstwa (zakładu) gospodarki mieszkaniowej lub komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powstałej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy, jak też budynki pozostające w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy,
- zostały przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej jak: zakładów opieki zdrowotnej, jednostek systemu oświaty, jednostek nauki i kultury.

Do kategorii tej zaliczane są również budynki będące własnością powiatu (lecz nie stanowiące mienia jakiejkolwiek gminy) tj. przekazane powiatowi (lokalnej wspólnocie samorządowej) przez Skarb Państwa, wojewodę lub nabyte w inny sposób.

Budynki będące własnością Skarbu Państwa - budynki, które w całości pozostają:

- w zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- w zasobie Wojskowej Agencji,
- w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Ochrony Państwa,
- w zarządzie organów władzy państwowej (np. Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego), organów administracji państwowej (np. Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ministerstw, urzędów centralnych, urzędów wojewódzkich) oraz organów kontroli państwowej (np. Najwyższej Izby Kontroli, Państwowej Inspekcji Pracy).

Należy tu zaliczyć również budynki oddane przez jednostkę reprezentującą Skarb Państwa w użytkowanie, dzierżawę lub najem przedstawicielstw dyplomatycznym i urzędom konsularnym państw obcych.

Budynki będące własnością zakładu pracy - budynki, których w całości właścicielem jest zakład pracy - jednostka organizacyjna posiadająca do tego budynku tytuł własności, potwierdzony wpisem do księgi wieczystej, a w razie braku księgi, w innym dokumencie potwierdzającym własność.

Wśród budynków stanowiących własność zakładu pracy rozróżnia się:

1. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora publicznego, tj.:
 - a) przedsiębiorstw państwowych, w tym również "Lasów Państwowych", oraz państwowych jednostek organizacyjnych, np. państwowych instytutów naukowo-badawczych, państwowych wyższych uczelni,
 - b) przedsiębiorstw komunalnych, z wyjątkiem przedsiębiorstw (zakładów) gospodarki mieszkaniowej,
 - c) przekazane wymienionym wyżej jednostkom przez Skarb Państwa lub gminę w trwałe zarząd.
2. budynki stanowiące własność zakładu pracy sektora prywatnego, tj.: budynki stanowiące własność przedsiębiorstw prywatnych działających w formie spółek, a także budynki stanowiące własność spółdzielni pracy, spółdzielni produkcji rolnej, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych.

Budynki będące własnością towarzystwa budownictwa społecznego - budynki będące w całości własnością podmiotu prawnego, który w swojej nazwie ma wyrazy "towarzystwo budownictwa społecznego" lub skrót "TBS", bez względu na fakt partycypowania w kosztach budowy budynku innego podmiotu (gminy, spółdzielni mieszkaniowej, zakładu pracy) w zamian za uzyskanie mieszkań (na zasadzie najmu).

Budynki będące własnością pozostałego podmiotu - budynki które w całości (tzn. nie ma w nich żadnego lokalu stanowiącego wyodrębnioną własność innego podmiotu) stanowią własność:

- organizacji prywatnych budujących lub kupujących mieszkania dla zysku: na sprzedaż lub na wynajem,
- związków zawodowych, stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych, samorządów zawodowych i gospodarczych,
- Kościoła Katolickiego i innych kościołów i związków wyznaniowych, w tym również uczelni katolickich i instytutów kościelnych,
- innych jednostek nie objętych pojęciami wymienionymi wyżej, np. organizacja prywatna budująca dla zysku, stowarzyszenie, partia polityczna, fundacja, instytucja wyznaniowa.

Budynki stanowiące współwłasność z wyodrębnionymi własnościami lokali mieszkalnych - budynki mające kilku prawnych właścicieli uwidoczniionych w księdze wieczystej. Jeżeli niektóre lub nawet wszystkie lokale w budynku stanowią wyodrębnione własności, potwierdzone wpisem do księgi wieczystej, to właściciele wyodrębnionych lokali

automatycznie, z mocy prawa, stają się współwłaścicielami nieruchomości, a w umowie notarialnej o ustanowieniu odrębnej własności lokalu określona jest wielkość udziału właściciela danego lokalu w nieruchomości wspólnej (tzw. wspólnoty mieszkaniowe).

Nie dotyczy współwłasności osób fizycznych spokrewnionych lub nie (np. małżeństwo) – te należy zaliczyć do osób fizycznych.

Budynki stanowiące współwłasność bez wyodrębnionych własności lokali mieszkalnych-kategoria ta dotyczy budynków, które stanowią nieruchomości wspólne, ale na poszczególne mieszkania w budynku nie zostały ustanowione odrębne własności, tzn. poszczególni współwłaściciele nie mają założonej na swoje nazwisko odrębnej księgi, lecz istnieje tylko jedna księga na cały budynek, w której jedynie określony jest (w procentach lub w ułamkach) udział poszczególnych współwłaścicieli budynku. Do kategorii tej nie zalicza się współwłasności osób fizycznych (np. współmałżonków, dzieci i rodziców) – te należy zaklasyfikować do kategorii „budynki stanowiące własność osób fizycznych”.

Pomieszczenie nie będące mieszkaniem

Spisem objęto tylko te pomieszczenia nie będące mieszkaniami, które w tzw. krytycznym momencie spisu były zamieszkane.

Zamieszkane pomieszczenia nie będące mieszkaniami są to pomieszczenia, które w czasie spisu – z różnych przyczyn, np. losowych, przyjętego trybu życia - były jedynym miejscem zamieszkania osób (osoby) tworzących gospodarstwo domowe. Należą tu:

- **pomieszczenia** znajdujące się w trwałym budynku (mieszkalnym lub innym) **wybudowane do innych celów niż mieszkalne** i które nie zostały do celów mieszkalnych przebudowane np. strych, pralnia, suszarnia, garaż, pomieszczenie magazynowe, inwentarskie lub gospodarcze (stajnia, obora, stodoła) lub inne (pokój w hotelu, sala szkolna),
- **pomieszczenia pół-trwałe**, wzniesione do zamieszkania w nim rodziny lub pojedynczej osoby, z założenia przez ograniczony czas – zwykle kilku lat np. tzw. „kontenery” lub baraki wzniesione dla osób dotkniętych klęską żywiołową (dla powodzian, pogorzalców), budynki tymczasowe zamieszkane do czasu wybudowania nowego domu,
- **pomieszczenia prowizoryczne**, np. szopa, komórka, chata,
- **obiekty ruchome**, np. barakowóz, wagon kolejowy, przyczepa kempingowa, jacht, barka.

Obiekt zbiorowego zamieszkania

Obiekt zbiorowego zakwaterowania jest to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo lecznicze, hotelarskie, bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje zwykle większa liczba osób.

W niektórych obiektach (zakładach) osoby zamieszkują przez dłuższy czas (od kilku miesięcy do kilku lat) lub na stałe. Przykładowo takimi zakładami są: internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy (zakłady) opieki społecznej dla osób przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne.

Obiektami (zakładami), w których pobyt osób z reguły ma charakter krótkookresowy są m.in.: hotele, motele, domy wczasowe, pensjonaty, a także szpitale, sanatoria, prewentoria.

Ludność w mieszkaniach

Wszystkie dane zamieszczone w tablicach dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej.

Kategoria ta obejmuje następujące grupy osób:

1. Mieszkające stale (osoby z reguły zameldowane na pobyt stały w danym miejscu), które:

- a) były obecne w momencie spisu;
- b) były nieobecne w momencie spisu, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące;
- c) były nieobecne w momencie spisu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z następujących powodów:
 - przebywanie w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobyt za granicą,

2. Przebywające czasowo przez okres dłużej niż 3 miesiące. Dotyczy to osób, które w spisie zadeklarowały, że ich stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju, natomiast w miejscu/gminie spisania przebywały czasowo (dłużej niż 3 miesiące) z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Kategoria ludności faktycznie zamieszkałej nie uwzględnia osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy, tj. takie, które nie posiadają stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się). Kategoria nie ujmuje też stałych mieszkańców danej gminy, którzy w momencie spisu przebywali poza gminą dłużej niż 3 miesiące z przyczyn innych niż przebywanie w zakładzie karnym lub śledczym lub pobyt za granicą, tj. osób, które przebywały czasowo w innej gminie kraju (zgodnie z przyjętą definicją zostali tam ujęci, jako ludność faktyczna). Analogicznie wyodrębniona jest ludność faktyczna dla poszczególnych miejscowości.

KOMENTARZ ANALITYCZNY

1. Stan i zmiany zasobów mieszkaniowych.

Według stanu na 31 marca 2011 r. zasoby mieszkaniowe Polski wynosiły 13,5 mln mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 946,3 mln m², w których znajdowało się 49,9 mln izb. W porównaniu z 2002 r. zasoby mieszkaniowe powiększyły się o 7,8%, w tym w miastach o 8,9%, a na wsi o 5,5%.

Tabl. 1. Mieszkania zamieszkane i niezamieszkane.

	Mieszkania			Izby w mieszkaniach			Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²		
	Razem	zamiesz- kane ¹⁾	nieza- miesz- kane	Razem	zamiesz- kane ¹⁾	nieza- miesz- kane	Razem	zamiesz- kane	nieza- miesz- kane
w tysiącach									
Ogółem	13 495,4	12 525,4	970,0	49 920,8	46 928,5	2 992,3	946 342,4	886 704,9	59 637,4
Miasta	9 105,7	8 592,4	513,2	32 080,9	30 508,9	1 572,0	570 070,8	540 166,8	29 904,0
Wieś	4 389,7	3 933,0	456,7	17 839,9	16 419,6	1 420,3	376 271,5	346 538,2	29 733,4
w odsetkach									
Ogółem	100,0	92,8	7,2	100,0	94,0	6,0	100,0	93,7	6,3
Miasta	100,0	94,4	5,6	100,0	95,1	4,9	100,0	94,8	5,2
Wieś	100,0	89,6	10,4	100,0	92,0	8,0	100,0	92,1	7,9

1) Stale i czasowo

Ponad 92% ogólnej liczby mieszkań zlokalizowanych w kraju stanowiły **mieszkania zamieszkane**. Ich liczba wynosiła 12,5 mln, a powierzchnia użytkowa - 886,7 mln m². W mieszkaniach zamieszkałych znajdowało się prawie 47 mln izb.

Nieco ponad 7% ogółu mieszkań, tj. ok. 970 tys. to **mieszkania niezamieszkane**, to znaczy takie, w których nie spisano ani jednej osoby uznanej za faktycznego mieszkańca. Powierzchnia użytkowa mieszkań niezamieszkałych wyniosła 59,6 mln m², a liczba izb ok. 3 mln. W miastach odsetek mieszkań niezamieszkałych wyniósł 5,6% ogółu mieszkań, natomiast na wsi 10,4%. W miastach najwyższy udział mieszkań niezamieszkałych w ogólnej liczbie mieszkań odnotowano w województwach: mazowieckim – 10,9%, łódzkim – 6,9% i małopolskim – 6,4%, na wsi natomiast w województwach: podlaskim – 17,8%, łódzkim – 15,4% i mazowieckim – 14,5%.

Tabl. 2. Mieszkania zamieszkane i ludność w mieszkaniach.

		Mieszkania zamieszkane ¹⁾			Mieszkania zamieszkane stale			
		mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	ludność w mieszkaniach
w tysiącach								
Ogółem	2002	11 763,5	43 409,8	804 615,6	11 632,7	43 004,4	797 054,8	37 801,2
	2011	12 525,4	46 928,5	886 704,9	12 517,6	46 901,7	886 131,2	38 121,4
Miasta	2002	7 954,1	27 869,0	482 520,0	7 875,5	27 629,3	478 266,7	23 261,8
	2011	8 592,4	30 508,9	540 166,8	8 585,9	30 486,7	539 702,5	23 184,7
Wieś	2002	3 809,4	15 540,8	322 095,6	3 757,2	15 375,1	318 788,1	14 539,4
	2011	3 933,0	16 419,6	346 538,2	3 931,7	16 415,0	346 428,7	14 936,6
2002=100								
Ogółem		106,5	108,1	110,2	107,6	109,1	111,2	100,8
Miasta		108,0	109,5	111,9	109,0	110,3	112,8	99,7
Wieś		103,2	105,7	107,6	104,6	106,8	108,7	102,7

1) Stale i czasowo

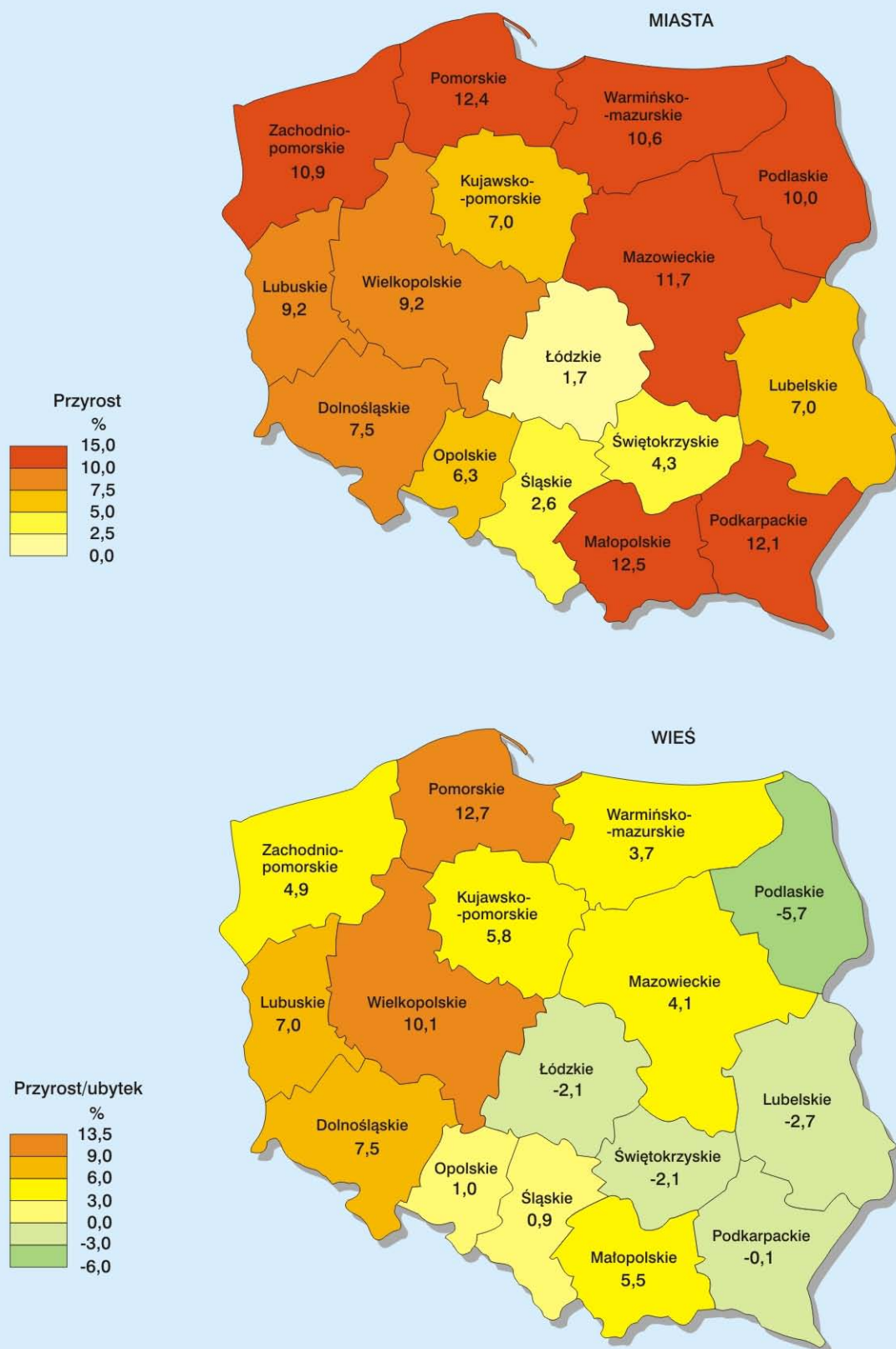
Ponad 2/3 mieszkań zamieszkanymi znajdowało się w miastach. W ramach kolejnych spisów ustalono, że mieszkania zamieszkane w miastach stanowiły w 1988 r. 65,7% ogólnej liczby mieszkań zamieszkanymi, w 2002 r. - 67,6%, natomiast w 2011 r. - 68,6%. Jednocześnie udział ludności mieszkającej w mieszkaniach w miastach w 1988 r. wyniósł 60,7%, w 2002 r. – 61,5%, a w 2011 r. - 60,8%.

Według stanu na 31 marca 2011 r. **mieszkania zamieszkane stale** stanowiły 99,9% liczby mieszkań zamieszkanymi. Liczba tych mieszkań wyniosła 12,5 mln, powierzchnia użytkowa - 886,1 mln m², a liczba izb prawie 47 mln. Mieszkało w nich ok. 38,1 mln osób. **Mieszkań zamieszkanymi czasowo** było 7,8 tys., a ich udział stanowił 0,1% liczby mieszkań zamieszkanymi.

Od ostatniego spisu powszechnego w 2002 r. liczba mieszkań zamieszkanymi stale wzrosła o 884,9 tys., tj. o 7,6%. Liczba izb w tych mieszkaniach wzrosła o 9,1%, podczas gdy powierzchnia użytkowa mieszkań zwiększyła się o 11,2%. Było to efektem budowania w rozpatrywanym okresie mieszkań o znacznie większej niż wcześniej powierzchni użytkowej, a także rozbudowy starszych zasobów. Zwiększyła się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań z 91,6 m² w budynkach budowanych w latach 1989-2002 do 109,5 m² w budynkach wybudowanych w latach 2003-2011.

W analizowanym okresie liczba mieszkań zamieszkanymi stale, w tym liczba izb i ich powierzchnia użytkowa wzrosła bardziej w miastach niż na wsi przy jednoczesnym nieznacznym ubytku ludności w miastach – spadek o 0,3%. Takie kształtowanie się przyrostu zasobów oraz powierzchni wpłynęło korzystnie na warunki mieszkaniowe ludności.

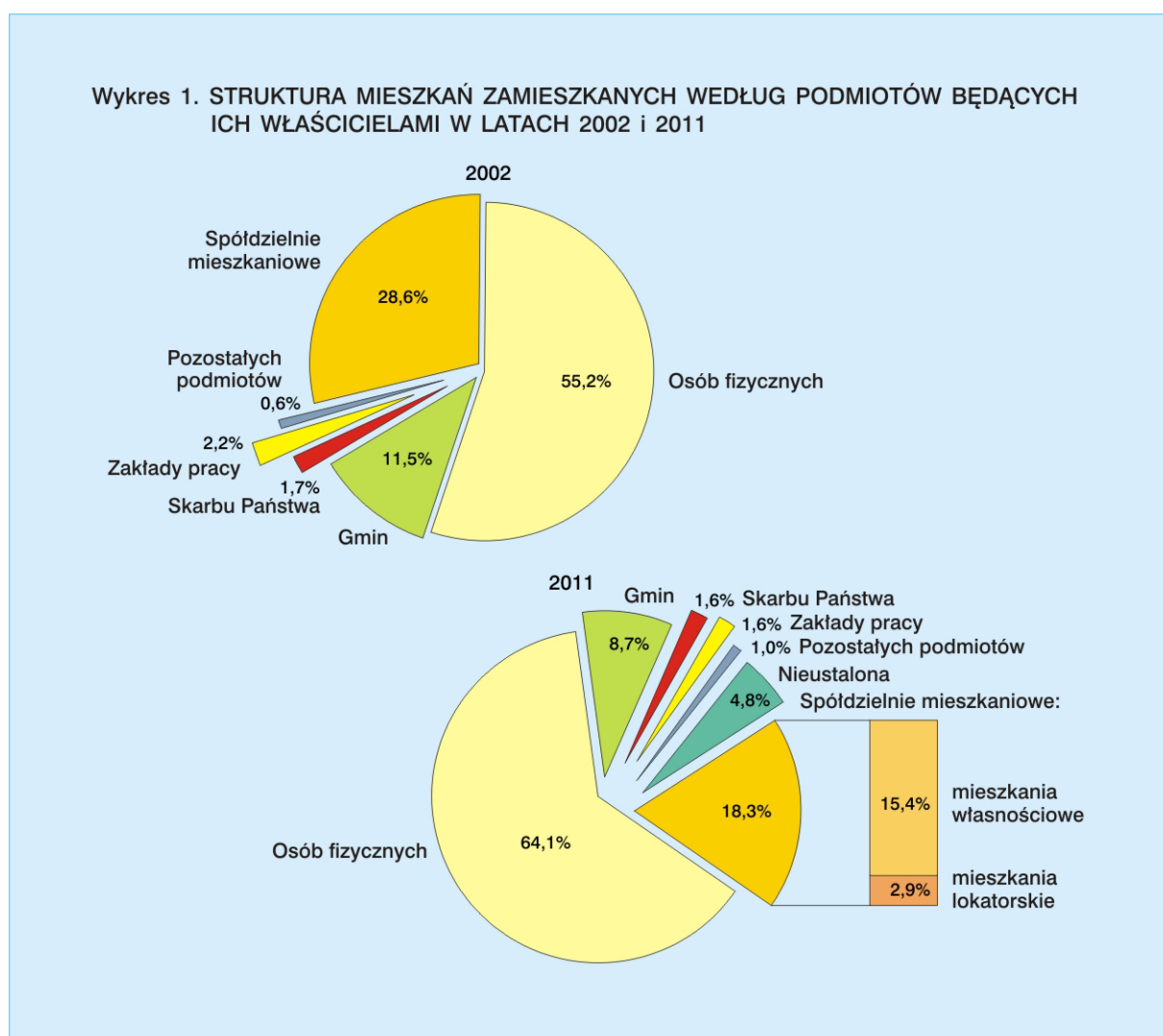
Mapka 1. PRZYROST (UBYTEK) MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH W LATACH 2002–2011

W miastach najwyższy przyrost mieszkań zamieszkałych w stosunku do 2002 r. odnotowano w województwach: małopolskim - o 12,5%, pomorskim – o 12,4% i podkarpackim – o 12,1%, najniższy przyrost natomiast w województwach: łódzkim – 1,7% i śląskim – 2,6%. Na wsi liczba mieszkań zamieszkałych wzrosła najbardziej w województwach: pomorskim – o 12,7% i wielkopolskim – o 10,1%. W województwach: podlaskim, lubelskim, łódzkim, świętokrzyskim i podkarpackim odnotowano natomiast spadek od 0,1% do 5,7%.

2. Własność mieszkań.

W porównaniu ze spisem przeprowadzonym w 2002 r. zwiększyła się grupa właścicieli mieszkań będących osobami fizycznymi przy jednoczesnym spadku liczby mieszkań pozostających we władaniu spółdzielni mieszkaniowych. Wynikało to m.in. ze zmian w zakresie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

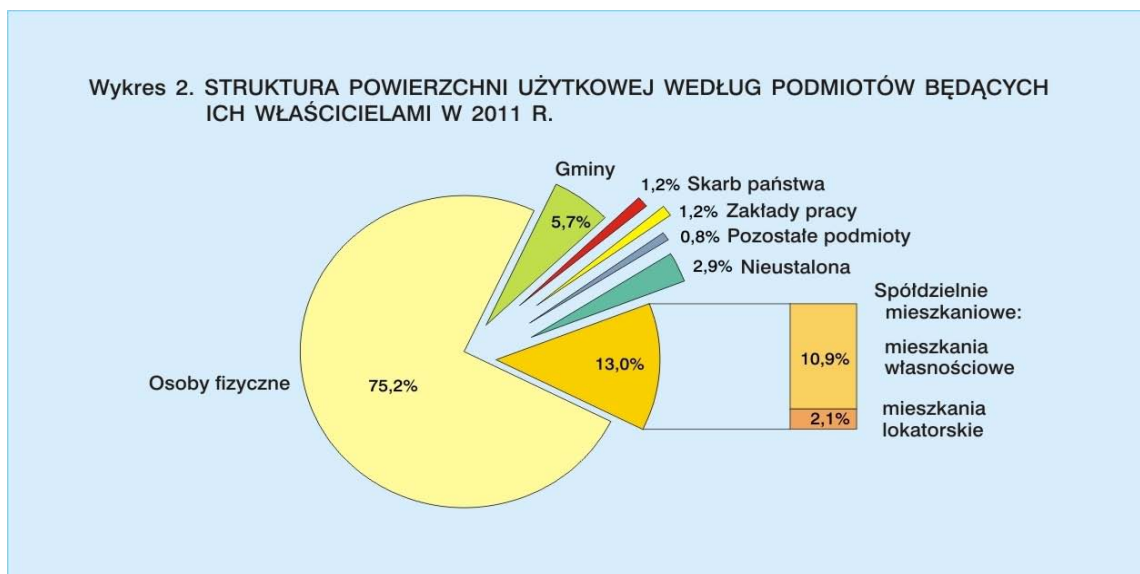
Tabl. 3. Struktura mieszkań zamieszkałych według podmiotów będących ich właścicielami.

	Liczba mieszkań w tys.	W tym mieszkania stanowiące własność ¹⁾ :							
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych – mieszkania:		gmin	zakładów pracy	Skarbu Państwa	TBS	pozostałych podmiotów
			własnościowe	lokatorskie					
			w % ogółu						
Ogółem	12 525,4	64,1	15,4	2,9	8,7	1,6	1,6	0,7	0,3
Miasta	8 592,4	52,5	22,1	4,1	11,7	1,8	1,7	1,0	0,4
Wieś	3 933,0	89,4	0,7	0,3	2,1	1,3	1,4	0,1	0,2
2002=100									
Ogółem	106,5	123,5	84,7	33,2	80,2	79,3	95,8	233,3	106,2
Miasta	108,0	151,4	84,8	32,6	80,0	77,1	99,8	232,0	114,6
Wieś	103,2	99,9	80,3	58,9	81,9	86,1	86,7	308,3	84,7

1) W strukturze nie przedstawiono udziału mieszkań z nieustaloną informacją o właścicielu.

Wśród podmiotów będących właścicielami mieszkań najliczniejszą grupą były **osoby fizyczne**. Na moment spisu dysponowały one ponad 8 mln mieszkań, a liczba tych mieszkań wzrosła w stosunku do liczby wykazanej podczas poprzedniego spisu o 23,5%. Mieszkania osób fizycznych stanowiły 64,1% ogółu mieszkań zamieszkałych wobec 55,2% w 2002 r. Jednocześnie udział powierzchni użytkowej mieszkań pozostających w ich posiadaniu stanowił ponad $\frac{3}{4}$ całkowitej powierzchni użytkowej mieszkań zamieszkałych. W wyniku wprowadzonych w 2002 r. rozwiązań prawnych w zakresie własności lokali i działalności spółdzielni mieszkaniowych, umożliwiających wykup mieszkań spółdzielczych przez zamieszkujące je osoby fizyczne na korzystnych warunkach, malała liczba mieszkań będących własnością innych podmiotów.

W przekroju miasto – wieś zauważa się istotne zróżnicowanie struktury zamieszkałych zasobów mieszkaniowych według form własności. Na wsi 89,4% ogółu mieszkań zamieszkałych należało do osób fizycznych, podczas gdy w miastach udział ten wynosił 52,5%. W porównaniu ze spisem przeprowadzonym w 2002 r. w miastach nastąpił znaczny przyrost mieszkań zamieszkałych będących własnością osób fizycznych – o 51,4 %, co spowodowało przesunięcie tej kategorii własności na pierwszą pozycję. W 2002 r. grupa ta zajmowała drugie miejsce po zasobach spółdzielczych.

Tabl. 4. Struktura powierzchni użytkowej mieszkań zamieszkaných według własności mieszkań w %.

	Razem w tys. m ²	W tym mieszkania stanowiące własność ¹⁾ :							
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych – mieszkania:		gmin	zakładów pracy	Skarbu Państwa	TBS	Pozosta- łych podmio- tów
			własno- ściowe	lokator- skie					
Ogółem	886 704,9	75,2	10,9	2,1	5,7	1,2	1,2	0,5	0,3
Miasta	540 166,8	62,3	17,7	3,3	8,6	1,3	1,4	0,8	0,4
Wieś	346 538,2	95,5	0,4	0,2	1,2	0,9	0,9	0,0	0,3

1) W strukturze nie przedstawiono udziału mieszkań z nieustaloną informacją o właścicielu.

Drugą pozycję pod względem udziału w liczbie mieszkań zamieszkaných zajmowały zasoby **spółdzielni mieszkaniowych** – 18,3%, w tym mieszkania własnościowe stanowiły 15,4%, a mieszkania lokatorskie – 2,9%. W stosunku do 2002 r. zasoby te zmniejszyły się w przypadku mieszkań lokatorskich prawie trzykrotnie (z 1,1 mln do 0,4 mln mieszkań), a mieszkań własnościowych o ponad 15% (z 2,3 mln na 1,9 mln mieszkań). W efekcie udział mieszkań będących własnością spółdzielni mieszkaniowych w całkowitej liczbie mieszkań zamieszkaných zmniejszył się o 10,3 p.proc w porównaniu z 2002 r. Zmiany w strukturze własności spółdzielni mieszkaniowych były spowodowane powszechnym przekształcaniem spółdzielczego prawa lokatorskiego w spółdzielcze prawo własnościowe. Znaczący ubytek w całkowitych zasobach spółdzielczych wynikał natomiast z wyodrębniania z zasobów spółdzielni mieszkaniowych lokali mieszkalnych o odrębnej własności na rzecz osób, którym przysługiwało dotychczas spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu bądź spółdzielcze prawo własnościowe. W miastach zasoby spółdzielni mieszkaniowych stanowiły 26,2% ogółu mieszkań zamieszkaných (2,2 mln mieszkań), podczas gdy na wsi udział ten wyniósł 1% (39,5 tys. mieszkań).

Zasoby gminne w 2011 r. obejmowały 1,1 mln mieszkań, co stanowiło 8,7% całkowitej liczby mieszkań zamieszkaných (wobec 11,5% w 2002 r.). Liczba mieszkań gminnych w stosunku do poprzedniego spisu zmniejszyła się o ok. 20%. W miastach gminy dysponowały nieco ponad 1 mln mieszkań, co stanowiło 11,7% ogółu mieszkań zamieszkaných w miastach. Z kolei na wsi we władaniu gmin pozostawało ok. 82 tys. mieszkań – 2,1% ogółu mieszkań zamieszkaných na wsi.

We władaniu **zakładów pracy** w momencie spisu pozostawało ok. 204 tys. mieszkań (1,6% ogółu mieszkań zamieszkaných). W porównaniu z 2002 r. zasoby mieszkaniowe będące własnością zakładów pracy zmniejszyły się o ponad 20%, przy czym spadek ten był większy w miastach – o 22,9% niż na wsi – o 13,9%. Znaczące zmniejszenie się zasobów zakładów pracy spowodowane było m.in. likwidacją zakładów i przejęciem tych zasobów mieszkaniowych przez inne podmioty, w tym w szczególności osoby fizyczne zamieszkujące te mieszkania.

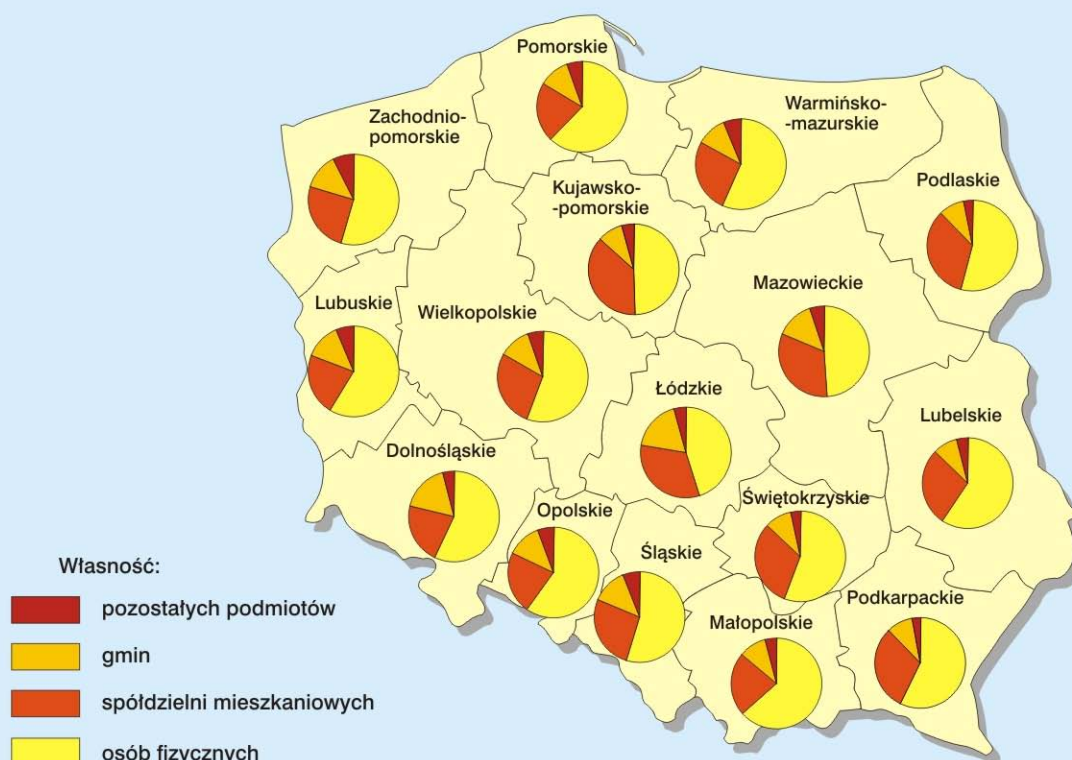
Zasoby **Skarbu Państwa** obejmują mieszkania pozostające w zarządzie jednostek podlegających ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Ochrony Państwa, organów władzy, administracji i kontroli państwowej. Według stanu na 31 marca 2011 r. w posiadaniu Skarbu Państwa znajdowało się

195,9 tys. mieszkań tj. 1,6% ogółu mieszkań zamieszkałych. W okresie pomiędzy spisami powszechnymi liczba mieszkań zaliczanych do tej kategorii spadła o 4,2%, w tym na wsi o 13,3%, a w miastach o 0,2%.

Na moment spisu 2011 r. w gestii **towarzystw budownictwa społecznego (TBS)** było 84,3 tys. mieszkań zamieszkałych co stanowiło 0,7% ogółu mieszkań zamieszkałych. Prawie 98% mieszkań znajdowało się w miastach. W porównaniu z 2002 r. liczba mieszkań pozostających w zasobach towarzystw budownictwa społecznego zwiększyła się ponad dwukrotnie.

W 2011 r. 43,3 tys. mieszkań zamieszkałych (0,3% ogółu zasobów mieszkaniowych zamieszkałych) stanowiło własność **innych podmiotów**. Były to głównie jednostki budujące dla zysku (deweloperzy), instytucje wyznaniowe i inne organizacje. W porównaniu z poprzednim spisem liczba mieszkań pozostających we władaniu innych podmiotów wzrosła o 6,2%.

Mapka 2. STRUKTURA MIESZKAŃ ZAMIESZKAŁYCH W MIASTACH WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELEM W 2011 R.

W miastach poszczególnych województw zaobserwowano zróżnicowanie struktury mieszkań zamieszkałych pod względem własności. Największą grupę we wszystkich województwach spośród wyróżnionych w spisie form własności stanowiły zasoby mieszkaniowe osób fizycznych. Najwyższy udział miały one w województwach: małopolskim – 59,7%, opolskim – 58,4%, lubelskim – 57,9% i pomorskim – 57,7%. Najniższy odsetek tej formy własności występował natomiast w województwach: łódzkim – 44,3%, mazowieckim – 45,3% i kujawsko-pomorskim – 48,2%. Na tle całej Polski województwa świętokrzyskie i podlaskie wyróżniły się znacznym odsetkiem mieszkań własnościowych (odpowiednio 28,0% i 27,3%), województwo kujawsko-pomorskie - mieszkań lokatorskich (13,7%), województwa łódzkie i dolnośląskie – mieszkań gminnych (odpowiednio 17,6% i 16,0%), województwo lubuskie – zasobów mieszkaniowych pozostających w gestii Skarbu Państwa (3,0%) oraz województwa śląskie i opolskie - zasobów zakładów pracy (odpowiednio 3,2% i 2,9%).

Tabl. 5. Struktura mieszkań zamieszkałych według własności mieszkań w budynkach stanowiących własność lub współwłasność.

	Ogółem	W budynkach stanowiących:	
		własność jednego podmiotu (będącego właścicielem wszystkich mieszkań w budynku)	współwłasność kilku podmiotów
		w %	
Miasta	100,0	31,7	68,3
mieszkania stanowiące własność:			
osób fizycznych	100,0	47,3	52,7
mieszkania własnościowe	100,0	8,6	91,4
mieszkania lokatorskie	100,0	15,8	84,2
gmin	100,0	22,7	77,3
Skarbu Państwa	100,0	22,8	77,2
zakładów pracy	100,0	32,9	67,1
TBS	100,0	50,2	49,8
pozostałych podmiotów	100,0	3,2	96,8
Wieś	100,0	85,2	14,8
mieszkania stanowiące własność:			
osób fizycznych	100,0	91,5	8,5
mieszkania własnościowe	100,0	33,7	66,3
mieszkania lokatorskie	100,0	28,9	71,1
gmin	100,0	59,9	40,1
Skarbu Państwa	100,0	52,4	47,6
zakładów pracy	100,0	66,4	33,6
TBS	100,0	40,7	59,3
pozostałych podmiotów	100,0	4,7	95,3

Zmiany związane z ustanowieniem odrębnej własności lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach należących dotychczas do jednego podmiotu, np. spółdzielni mieszkaniowych lub zakładów pracy spowodowały w miastach odwrócenie proporcji udziału mieszkań znajdujących się w budynkach należących do jednego podmiotu oraz budynkach stanowiących współwłasność kilku podmiotów.

W 2002 r. ponad 31% ogółu mieszkań w miastach znajdowało się w budynkach wielomieszkaniowych stanowiących współwłasność kilku podmiotów. Tymczasem w 2011 r. udział tych mieszkań w miastach wyniósł ponad 68% ogólnej liczby mieszkań zamieszkanymi w miastach.

W miastach około 50% mieszkań należących do osób fizycznych zlokalizowana była w budynkach należących do jednego podmiotu, tj. osoby fizycznej. Podobna sytuacja dotyczyła mieszkań pozostających w gestii towarzystw budownictwa społecznego. W budynkach stanowiących współwłasność kilku podmiotów znajdowało się najwięcej mieszkań własnościowych i mieszkań lokatorskich – odpowiednio 91,4% i 84,2% ogółu mieszkań zamieszkanymi.

Na wsi ponad 85% mieszkań zamieszkanymi usytuowanych było w budynkach należących do jednego podmiotu. Podobnie jak w miastach, najwyższy odsetek mieszkań usytuowanych w budynkach stanowiących współwłasność posiadały osoby mające spółdzielcze prawo lokatorskie (71,1% liczby zamieszkanymi mieszkań lokatorskich) oraz osoby posiadające spółdzielcze prawo własnościowe (66,3% liczby zamieszkanymi mieszkań własnościowych). Na wsi jedynie 8,5% mieszkań osób fizycznych znajdowało się w budynkach stanowiących współwłasność.

3. Wiek mieszkań.

Informacje na temat wieku zasobów mieszkaniowych mają istotne znaczenie dla oceny zmian zachodzących w tych zasobach. Rok wybudowania budynku, czy jego przebudowy lub remontu ma wpływ na rodzaj stosowanych technologii i standardów, które z kolei warunkują zmiany jakościowe zasobów mieszkaniowych. Zasoby powstające z nowego budownictwa, jak i w wyniku przebudowy na ogół cechują się wyższym niż przeciętny standardem, zaś zasoby ubywające w większości cechuje niski standard.

Tabl. 6. Liczba i powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkanymi oraz ich struktura według okresu wybudowania budynku

	Razem w tys.	Rok oddania budynku do użytku:									
		przed 1918	1918- 1944	1945- 1970	1971- 1978	1979- 1988	1989- 2002	2003- 2007	2008- 2011	w budowie	nieusta- lony
Liczba mieszkań		struktura w %									
Ogółem	12 525,4	8,9	11,1	24,1	16,2	16,9	11,7	4,4	2,9	0,3	3,4
Miasta	8 592,4	9,3	9,5	23,0	17,7	18,3	12,4	4,3	2,8	0,3	2,3
Wieś	3 933,0	7,9	14,7	26,2	12,8	13,9	10,2	4,8	3,3	0,5	5,6
Powierzchnia użytkowa w m ²		struktura w %									
Ogółem	886 704,9	7,7	10,6	20,6	14,4	18,1	15,2	6,7	4,5	0,5	1,6
Miasta	540 166,8	8,3	9,6	19,2	15,4	19,1	15,9	6,5	4,1	0,4	1,5
Wieś	346 538,2	6,8	12,3	22,8	12,9	16,4	14,0	7,1	5,2	0,8	1,8

Według stanu na 31 marca 2011 r. mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowiły około 80% ogółu zamieszkanych zasobów mieszkaniowych i w porównaniu do 2002 r. ich udział wzrósł o 3,0 p.proc. W miastach zasoby wybudowane po II wojnie światowej stanowiły 81,2% ogólnej liczby mieszkań zamieszkanych, a na wsiach – 77,4%. Jednocześnie powierzchnia użytkowa mieszkań powstałych po 1944 r. to około 80% całkowitej powierzchni użytkowej zamieszkanych zasobów mieszkaniowych.

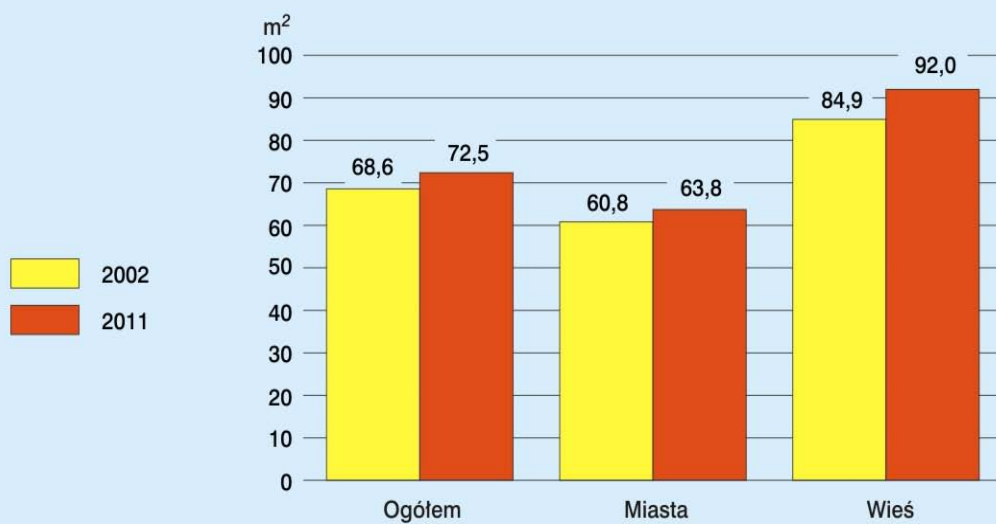
Liczba mieszkań w budynkach wzniesionych przed 1918 r., czyli mających ponad 90 lat, wyniosła w miastach 800,1 tys. tj. 9,3% ogółu mieszkań zamieszkanych, a na wsi - 312,3 tys. tj. 7,9%. W budynkach najnowszych, czyli wybudowanych po 2002 r., znajduje się z kolei 924,1 tys. mieszkań zamieszkanych (7,4% ogółu mieszkań zamieszkanych), z tego 605,8 tys. (7,1%) w miastach i 318,4 tys. (8,1%) na wsi.

Struktura mieszkań pod względem wieku (roku wybudowania) jest znacznie zróżnicowana przestrzennie. W województwach zachodnich i południowo-zachodnich, a zwłaszcza w województwach: dolnośląskim, lubuskim i opolskim, jest znacznie wyższy odsetek mieszkań w starych budynkach, wybudowanych przed 1945 r. niż w województwach Polski środkowej i wschodniej. W wymienionych województwach udział mieszkań pochodzących sprzed 1945 r. wynosił od 35% do 41%, podczas gdy dla całego kraju udział ten stanowił ok. 20%.

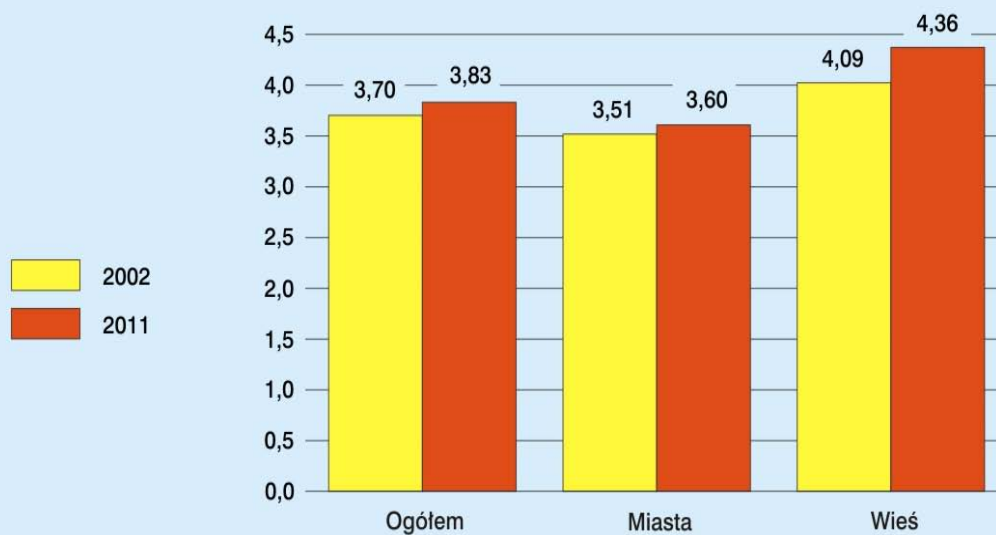
4. Wielkość mieszkań.

W 2011 r. przeciętne mieszkanie zamieszkane składało się z 3,83 izb, a jego powierzchnia użytkowa wynosiła 72,5 m². W porównaniu z 2002 r. wielkość przeciętnego mieszkania zamieszkanego wzrosła, biorąc pod uwagę liczbę izb – o 0,13 izby, a w przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na mieszkanie o 3,9 m². Przyrost ten nie był tak znaczący jak w poprzednim okresie międzypisowym, kiedy wyniósł on odpowiednio: 0,3 izby i 9,5 m² powierzchni użytkowej. W okresie 2002-2011 mieszkania na wsi zwiększyły się bardziej niż te w miastach i to zarówno pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej, jak i przeciętnej liczby izb przypadającej na mieszkanie. Tym samym powiększyła się różnica w wielkości mieszkań między miastami a wsią. W 2011 r. mieszkanie w miastach było średnio o 28,2 m² mniejsze niż mieszkanie na wsi.

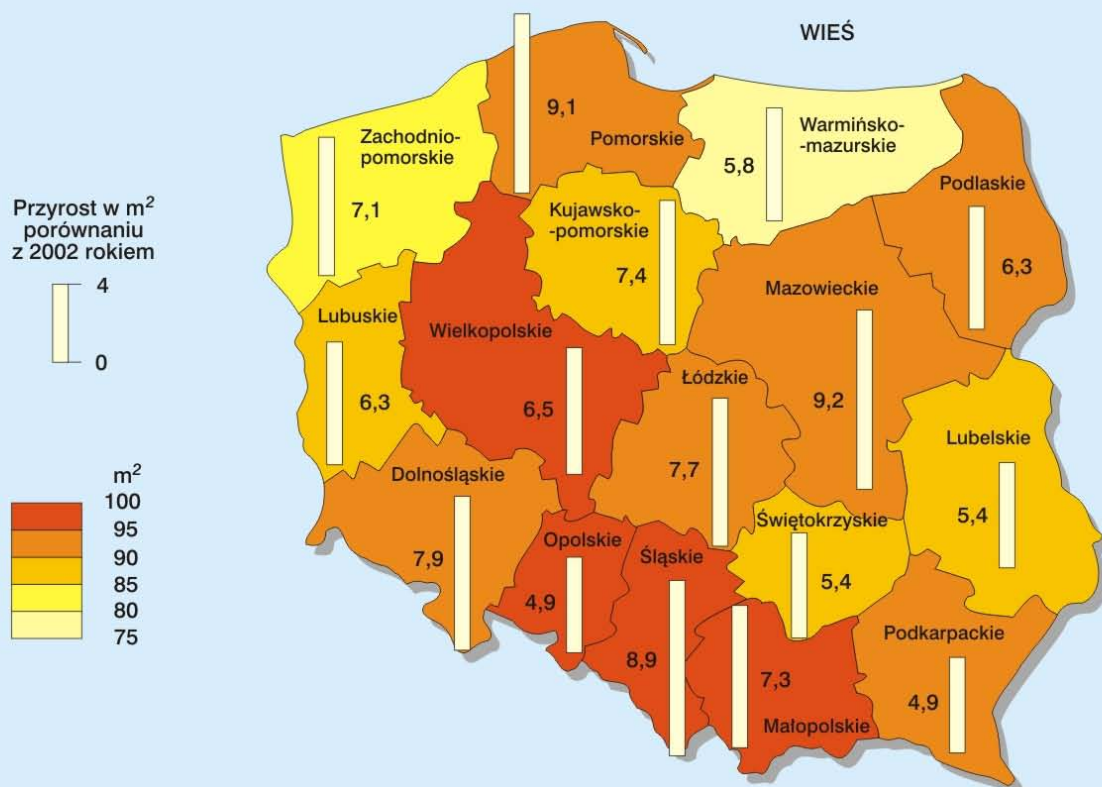
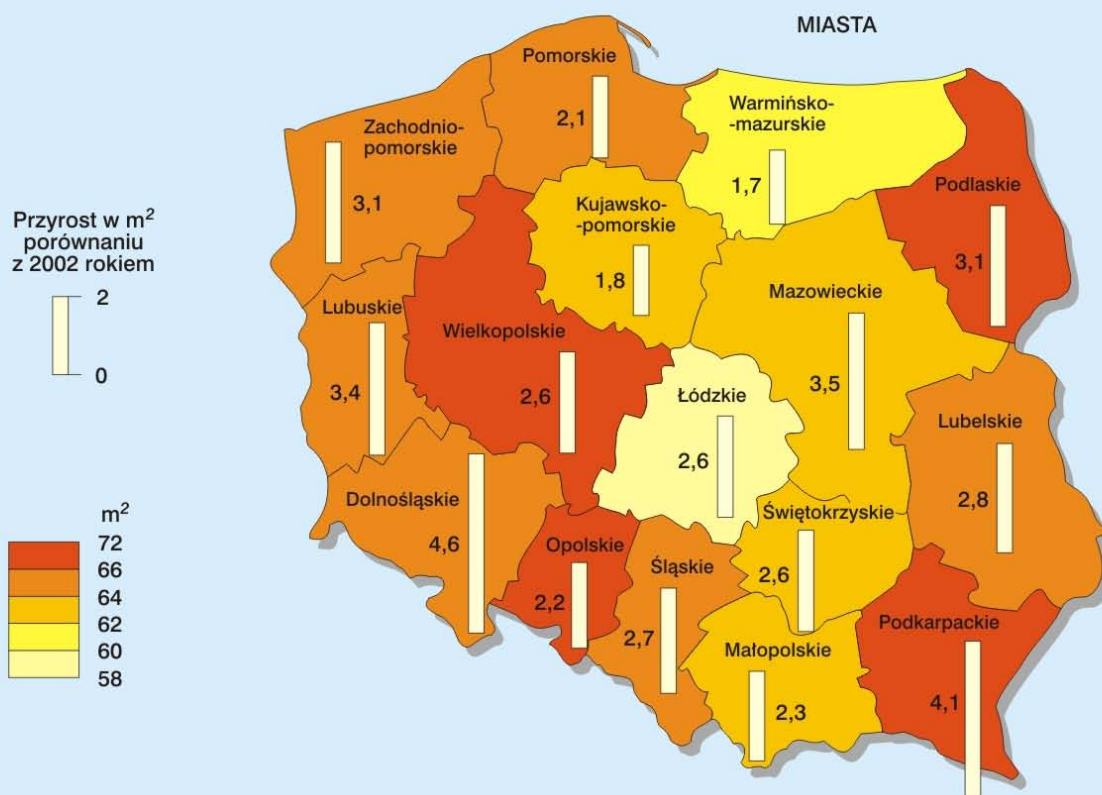
Wykres 3. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH
W LATACH 2002 i 2011

Wykres 4. PRZECIĘTNA LICZBA IZB W MIESZKANIACH ZAMIESZKANYCH
W LATACH 2002 i 2011

Mapka 3. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkałych była zróżnicowana terytorialnie i wynosiła w miastach od 58,8 m² w województwie łódzkim do 70,1 m² w województwie wielkopolskim. Na wsi wahała się natomiast od 78,8 m² w województwie warmińsko-mazurskim do 99,9 m² w województwie opolskim.

W stosunku do 2002 r. w miastach największy przyrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań zamieszkałych odnotowano w województwach: dolnośląskim – o 4,6 m², podkarpackim – o 4,1 m² i mazowieckim – o 3,5 m², natomiast najniższy w województwach warmińsko-mazurskim – o 1,7 m², kujawsko-pomorskim – o 1,8 m² oraz pomorskim i opolskim – odpowiednio o 2,1 m² i o 2,2 m².

W tym samym okresie na wsi najbardziej pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej zwiększyły się mieszkania zamieszkałe w województwach: śląskim – o 8,9 m², pomorskim – o 9,1 m² i mazowieckim – o 9,2 m², natomiast najmniej w województwach opolskim i podkarpackim – o 4,9 m² oraz lubelskim – o 5,4 m².

Tabl. 7. Struktura mieszkań zamieszkałych według liczby izb.

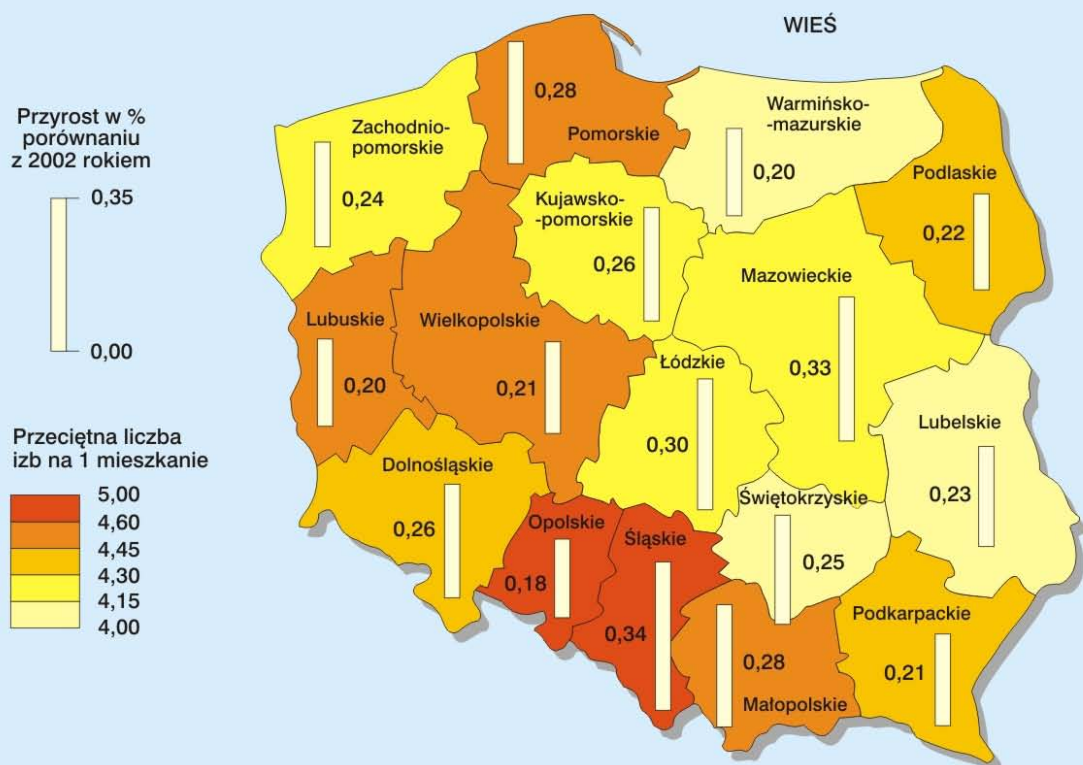
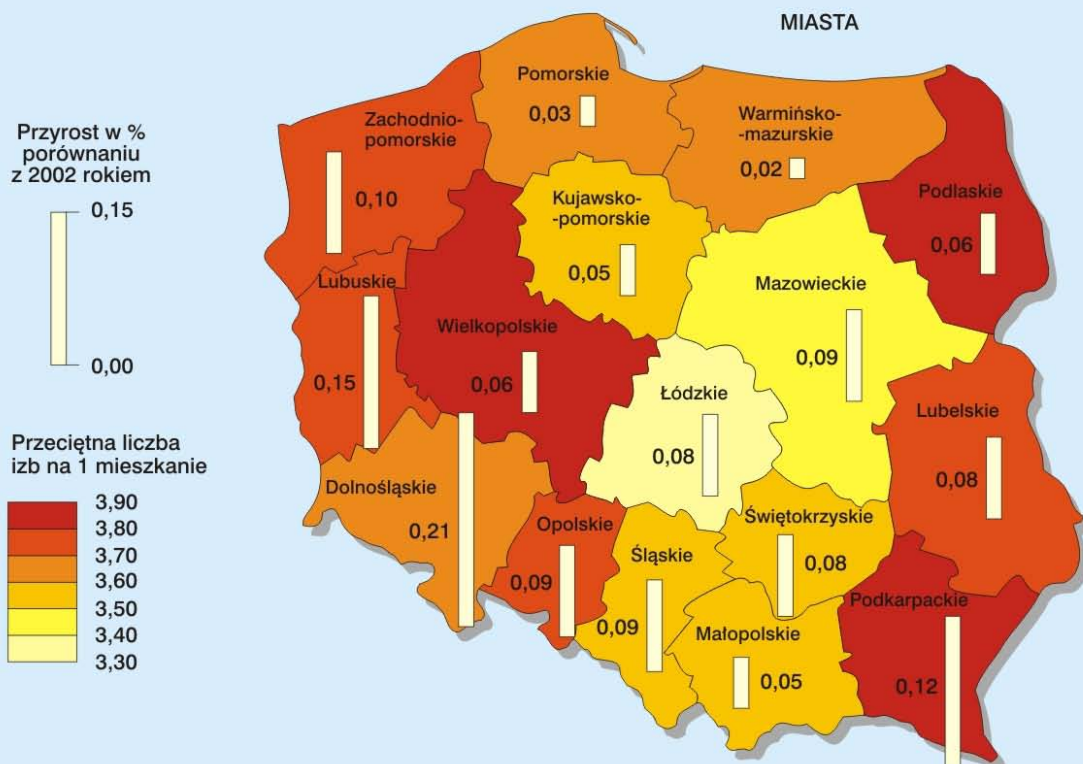
		Ogółem w tys.	W tym mieszkania o liczbie izb ¹⁾ :				
			1	2	3	4	5 i więcej
			w %				
Ogółem	2002	11 765,5	2,9	14,4	33,3	28,7	20,7
	2011	12 525,4	2,6	12,9	31,8	27,0	23,4
Miasta	2002	7 956,2	3,8	15,4	36,1	29,0	15,7
	2011	8 592,4	3,4	14,7	35,6	27,6	17,3
Wieś	2002	3 811,4	1,2	12,0	27,4	28,2	31,2
	2011	3 933,0	0,8	9,1	23,5	25,8	36,6

1) W strukturze nie przedstawiono udziału mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej

W 2011 r. w strukturze mieszkań zamieszkałych według liczby izb prawie 32% populacji mieszkań zamieszkałych stanowiły mieszkania z 3 izbami. W porównaniu z 2002 rokiem wzrósł udział mieszkań z liczbą 5 i więcej izb - o 2,7 p.proc. W pozostałych kategoriach mieszkań odnotowano spadek ich udziału.

Na wsi dominującą pozycję zajmowały mieszkania z liczbą 5 i więcej izb, które stanowiły ponad 36% całkowitej liczby mieszkań zamieszkałych na wsi. W miastach najczęściej występowały mieszkania z 3 izbami – ponad 35% mieszkań zamieszkałych.

Mapka 4. PRZECIĘTNA LICZBA IZB W MIESZKANIACH ZAMIESZKANYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Przeciętna liczba izb w mieszkaniu była zróżnicowana w poszczególnych województwach. W miastach poszczególnych województw przeciętna liczba izb wynosiła od 3,37 w przypadku województwa łódzkiego do 3,88 izb na mieszkanie w województwie podlaskim, natomiast w mieszkaniach na wsi od 4,02 w województwie lubelskim do 4,92 w województwie opolskim.

Tabl. 8 . Struktura mieszkań zamieszkałych według powierzchni użytkowej.

		Ogółem w tys.	W tym mieszkania o powierzchni użytkowej ¹ - w m ²								
			poniżej 30	30-39	40-49	50-59	60-79	80-99	100-119	120-199	200 i więcej
			w %								
Ogółem	2002	11 765,5	5,0	13,4	18,9	15,6	20,0	9,5	7,7	7,8	2,1
	2011	12 525,4	4,3	12,2	18,1	15,3	18,9	8,9	7,7	9,5	2,8
Miasta	2002	7 956,2	5,9	17,1	23,3	17,4	19,4	5,6	5,0	4,9	1,4
	2011	8 592,4	5,2	15,8	22,7	17,5	19,0	5,4	5,0	6,0	1,9
Wieś	2002	3 811,4	3,2	5,7	9,6	11,9	21,2	17,7	13,2	13,8	3,7
	2011	3 933,0	2,2	4,5	8,0	10,3	18,8	16,4	13,5	17,2	4,8

1) W strukturze nie przedstawiono udziału mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej

W miastach na moment spisu mieszkania o powierzchni użytkowej poniżej 40 m² stanowiły 21,0% ogółu mieszkań zamieszkałych, podczas gdy na wsi jedynie 6,7%. W stosunku do 2002 r. udział tych mieszkań spadł w miastach o 2,0 p.proc., a na wsi o 2,2 p.proc. W 2011 r. odsetek mieszkań o powierzchni użytkowej 100 m² i więcej wyniósł w miastach 13,0%, a na wsi – 35,5%. W 2002 r. udziały te kształtowały się odpowiednio: 11,3% i 30,7%.

Tabl. 9. Przeciętna powierzchnia użytkowa i przeciętna liczba izb w mieszkaniach zamieszkałych według okresu wybudowania budynku w m²

	Razem	Rok oddania budynku do użytku:								
		przed 1918	1918- 1944	1945- 1970	1971- 1978	1979- 1988	1989- 2002	2003- 2007	2008- 2011	w budowie
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²										
Ogółem	72,5	61,6	67,9	60,8	63,0	75,6	91,6	109,2	109,9	110,8
Miasta	63,8	56,3	63,6	52,5	54,6	65,6	80,5	97,0	94,6	95,5
Wieś	92,0	75,5	74,0	76,7	88,6	104,2	121,2	132,8	137,3	127,0
Przeciętna liczba izb										
Ogółem	3,83	3,19	3,61	3,39	3,81	4,15	4,38	4,76	4,84	4,70
Miasta	3,60	2,94	3,44	3,16	3,63	3,89	4,06	4,41	4,47	4,32
Wieś	4,36	3,84	3,84	3,82	4,36	4,89	5,23	5,45	5,50	5,11

Przeciętna powierzchnia użytkowa w mieszkaniach zamieszkałych jest zależna od roku wybudowania budynku, w którym znajduje się mieszkanie. W budynkach wybudowanych przed 1918 r. wyniosła ona 61,6 m², natomiast w budynkach wybudowanych po 2002 r. 109,5 m². Świadczy to o poprawie standardów mieszkań zamieszkałych.

5. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne.

W okresie międzypisowym zwiększyła się liczba mieszkań wyposażonych w instalacje: wodociąg, ustęp, łazienkę, ciepłą wodę, gaz z sieci i centralne ogrzewanie. W wyniku działań podejmowanych przez władze samorządowe w latach 2002-2011 zmniejszyły się dysproporcje pomiędzy miastem a wsią w wyposażeniu zasobów mieszkaniowych w instalacje techniczno-sanitarne. Jest to efektem wykorzystania środków z funduszy Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Tabl. 10. Wyposażenie mieszkań zamieszkałych w instalacje techniczno-sanitarne.

		Mieszkania ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:							
			wodociąg		ustęp spłukiwany		łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	gaz z sieci	c.o.
			razem	w tym z sieci	razem	w tym z sieci				
w tysiącach										
ogółem	2002	11 763,5	11 248,5	10 234,6	10 361,5	7 334,7	10 237,9	9 760,3	6 629,6	9 151,6
	2011	12 525,4	12 145,5	11 231,1	11 756,7	8 531,8	11 466,8	10 958,8	7 224,1	10 232,7
miasta	2002	7 954,1	7 851,2	7 623,6	7 527,0	6 781,0	7 342,4	7 069,9	5 964,9	6 702,5
	2011	8 592,4	8 501,3	8 292,9	8 340,7	7 567,3	8 191,1	7 904,5	6 389,5	7 431,8
wieś	2002	3 809,4	3 397,3	2 611,0	2 834,5	553,7	2 895,5	2 690,4	664,7	2 449,1
	2011	3 933,0	3 644,2	2 938,2	3 416,0	964,5	3 275,6	3 054,3	834,6	2 800,9
w % ogółu										
ogółem	2002	100,0	95,6	87,0	88,1	62,4	87,0	83,0	56,4	77,8
	2011	100,0	97,0	89,7	93,9	68,1	91,5	87,5	57,7	81,7
miasta	2002	100,0	98,7	95,8	94,6	85,3	92,3	88,9	75,0	84,3
	2011	100,0	98,9	96,5	97,1	88,1	95,3	92,0	74,4	86,5
wieś	2002	100,0	89,2	68,5	74,4	14,5	76,0	70,6	17,4	64,3
	2011	100,0	92,7	74,7	86,9	24,5	83,3	77,7	21,2	71,2
2002=100										
ogółem		106,5	108,0	109,7	113,5	116,3	112,0	112,3	109,0	111,8
miasta		108,0	108,3	108,8	110,8	111,6	111,6	111,8	107,1	110,9
wieś		103,2	107,3	112,5	120,5	174,2	113,1	113,5	125,6	114,4

W stosunku do 2002 r. szczególnie znaczący wzrost o 74,2% zaobserwowano w wyposażeniu mieszkań wiejskich w ustęp spłukiwany z instalacją podłączoną do sieci. Przyrost liczby mieszkań zamieszkałych wyposażonych w łazienkę, ciepłą wodę bieżącą, gaz z sieci i centralne ogrzewanie było wyższe na wsi niż w miastach.

Dynamika przyrostu liczby mieszkań zamieszkałych wyposażonych w poszczególne instalacje była wyższa od przyrostu liczby mieszkań zamieszkałych. Liczba mieszkań zamieszkałych zwiększyła się w stosunku do 2002 r. o 6,5%, natomiast liczba mieszkań wyposażonych np. w wodociąg wzrosła o 8,0%, a liczba mieszkań z ustępem spłukiwanym z sieci o 16,3%. Poprawa stopnia wyposażenia mieszkań zamieszkałych wynika z przyrostu nowych zasobów mieszkaniowych, jak i z przeprowadzonych remontów podwyższających standard już istniejących.

Najbardziej powszechną instalacją w mieszkaniu był: wodociąg i ustęp spłukiwany. W wodociąg wyposażonych było 97,0% mieszkań zamieszkałych – ok. 99% w miastach i prawie 93% na wsi. Ustęp spłukiwany posiadało natomiast 93,9% zamieszkałych zasobów, w mieście – ok. 97%, a na wsi – prawie 87%.

Tabl. 11. Mieszkania zamieszkane według właściciela mieszkania i stopnia wyposażenia w instalacje w 2011 r.

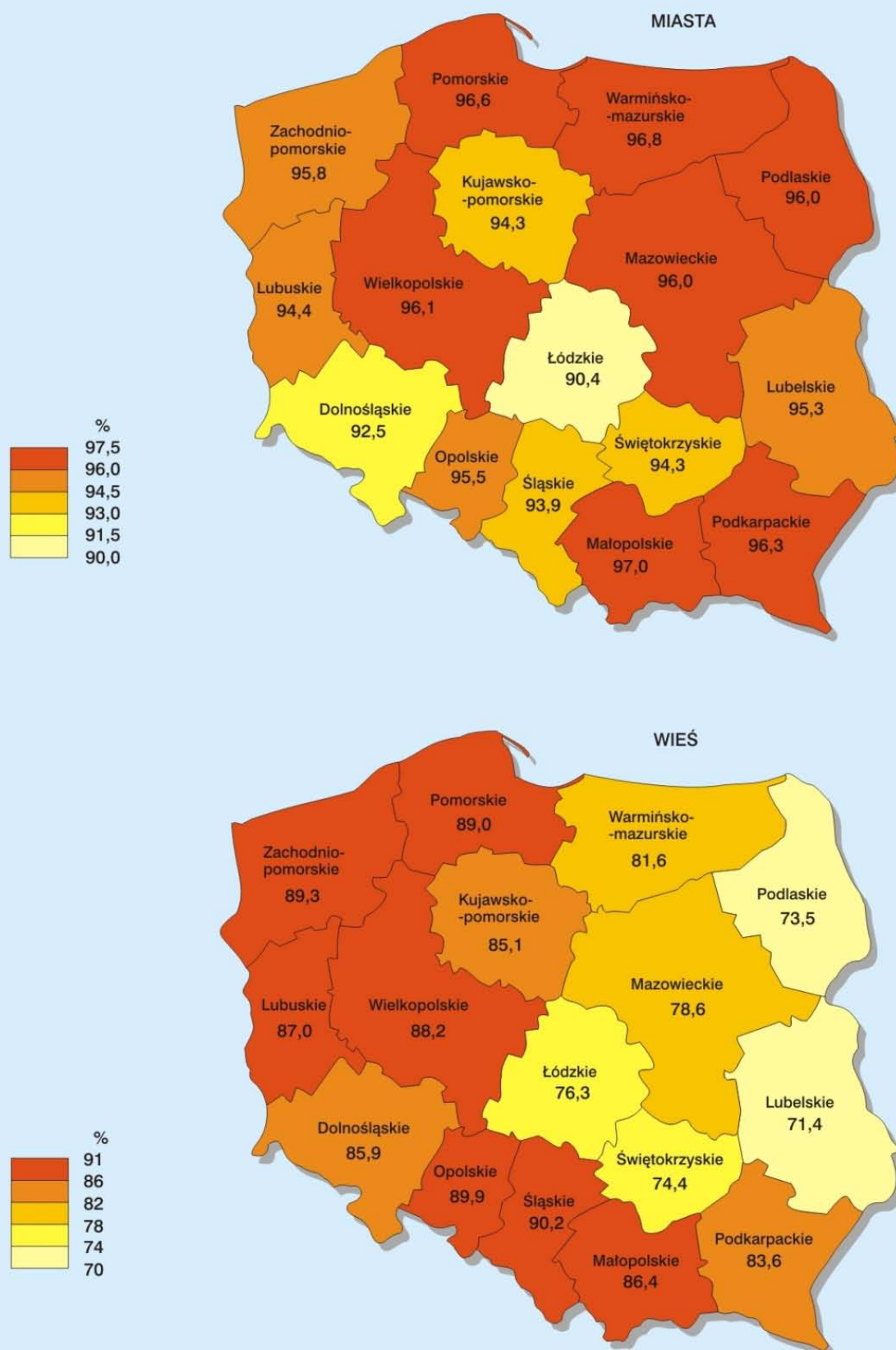
	Ogółem w tys.	Mieszkania wyposażone w ¹⁾ :				Mieszkania bez wodociągu	
		wodociąg, ustęp i łazienkę		wodociąg ²⁾		razem	w tym bez żadnych instalacji
		razem	w tym z c.o. i gazem z sieci	razem	w tym z c.o.		
RAZEM	12 525,4	91,1	51,4	5,5	0,9	2,8	2,3
w tym mieszkania stanowiące własność:							
osób fizycznych	8 024,8	89,3	44,0	6,5	1,2	3,8	3,3
spółdzielni mieszkaniowych							
mieszkania własnościowe	1 924,1	99,9	88,8	0,1	0,0	0,0	0,0
mieszkania lokatorskie	363,9	99,3	81,5	0,5	0,1	0,1	0,1
gmin	1 089,4	84,9	47,9	12,5	1,7	2,4	1,8
Skarbu Państwa	195,9	91,6	50,6	5,8	0,8	2,3	2,0
zakładów pracy	203,7	89,7	45,4	8,1	1,5	1,8	1,5
TBS	84,3	97,7	49,2	1,9	0,2	0,4	0,3
MIASTA	8 592,4	94,9	66,7	3,8	0,6	0,9	0,6
w tym mieszkania stanowiące własność:							
osób fizycznych	4 510,4	94,4	63,7	4,0	0,8	1,2	0,9
spółdzielni mieszkaniowych							
mieszkania własnościowe	1 897,3	99,9	89,5	0,0	0,0	0,0	0,0
mieszkania lokatorskie	351,1	99,4	83,4	0,5	0,1	0,0	0,0
gmin	1 007,4	85,8	51,1	12,1	1,6	1,9	1,3
Skarbu Państwa	142,2	94,7	66,5	4,0	0,6	1,0	0,8
zakładów pracy	150,6	92,4	58,2	6,6	1,3	0,6	0,5
TBS	82,4	97,7	49,4	1,9	0,2	0,4	0,3
WIEŚ	3 933,0	82,9	18,1	9,4	1,6	6,8	5,9
w tym mieszkania stanowiące własność:							
osób fizycznych	3 514,4	82,7	18,7	9,7	1,7	7,2	6,3
spółdzielni mieszkaniowych							
mieszkania własnościowe	26,7	99,4	41,5	0,4	0,1	0,1	0,1
mieszkania lokatorskie	12,8	96,3	29,4	2,6	0,4	1,0	0,8
gmin	82,0	73,6	8,8	17,1	2,5	8,5	7,5
Skarbu Państwa	53,7	83,4	8,5	10,3	1,4	5,8	5,2
zakładów pracy	53,1	82,1	9,1	12,2	2,3	5,2	4,5
TBS	2,0	95,9	38,0	2,4	1,3	0,5	0,5

1) Bez mieszkań z nieustaloną informacją o instalacjach.

2) Z ustępem ale bez łazienki, z łazienką ale bez ustępu oraz bez obu tych instalacji.

Według stanu na 31 marca 2011 r. komplet podstawowych instalacji, tj. wodociąg, ustęp, łazienka, centralne ogrzewanie i gaz występował w co drugim mieszkaniu. Trzy podstawowe instalacje, tj. wodociąg, ustęp i łazienka posiadało ponad 90% zamieszkaných zasobów mieszkaniowych, ok. 95% w miastach i prawie 83% na wsi. Pomimo bardzo korzystnych zmian w wyposażeniu mieszkań wiejskich w dalszym ciągu były one gorzej wyposażone niż mieszkania w miastach. Nadal 6,8% ogółu mieszkań na wsi nie ma wodociągu wobec 0,9% w miastach.

Mapka 5. ODSETEK MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH WYPOSAŻONYCH W 3 PODSTAWOWE INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE W 2011 R.

W miastach najlepiej wyposażone w wodociąg, łazienkę i ustęp były mieszkania województw: małopolskiego – 97,0%, warmińsko-mazurskiego – 96,8%, pomorskiego – 96,6% i podkarpackiego – 96,3%. Mniejszy udział mieszkań wyposażonych w te instalacje wystąpił w mieszkaniach zlokalizowanych w miastach województw: łódzkiego – 90,4%, dolnośląskiego – 92,5% i śląskiego - o 93,9%.

Na wsi w trzy podstawowe instalacje wyposażonych było 90,2% mieszkań w województwie śląskim, 89,9% w woj. opolskim, 89,3% w woj. zachodniopomorskim i 89,0% w woj. pomorskim. Nieco mniej mieszkań wyposażonych w te instalacje znajdowało się w województwach: lubelskim – 71,4%, podlaskim – 73,5% i świętokrzyskim - 74,4%.

Uwzględniając formy własności mieszkań najmniejszy odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp i łazienkę występował w zasobach gmin – 84,9% oraz w zasobach osób fizycznych – 89,3%. Najwyższy udział wyposażenia mieszkań w trzy podstawowe instalacje odnotowano w mieszkaniach pozostających w zasobach spółdzielni mieszkaniowych, tj. mieszkaniach własnościowych - 99,9% oraz mieszkaniach lokatorskich - 99,3%.

6. Zaludnienie mieszkań.

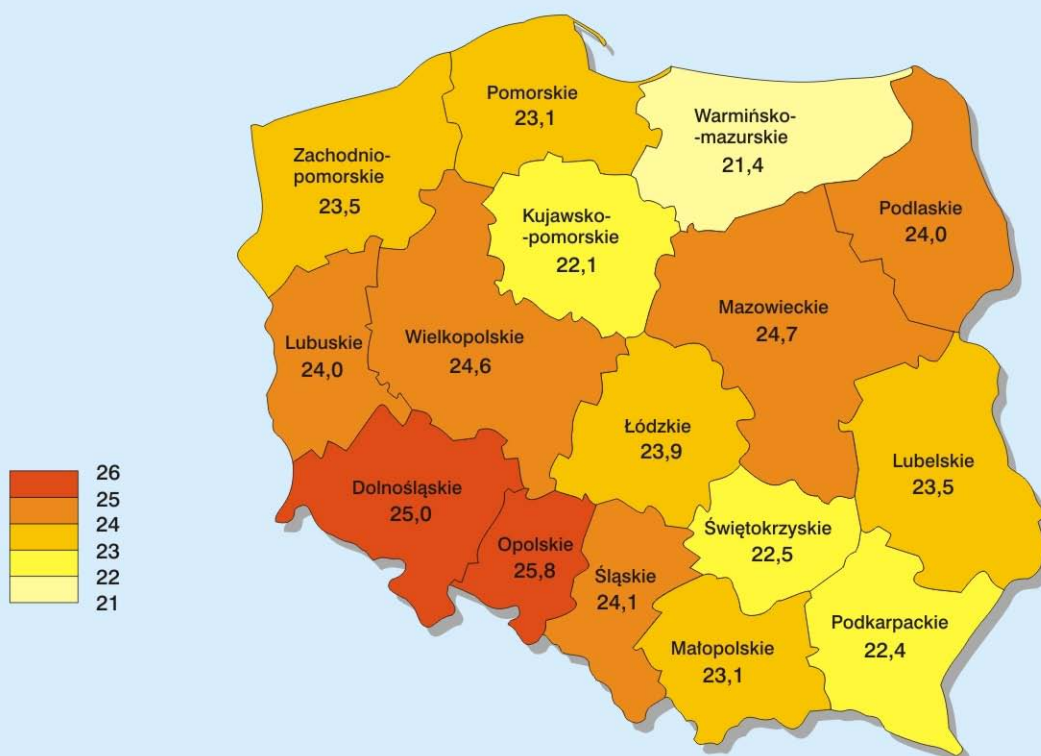
Mierniki charakteryzujące zaludnienie mieszkań wskazują na ogólną poprawę warunków mieszkaniowych ludności. Świadczy o tym zarówno przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie, izbę, czy pokój, jak również przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę.

Tabl. 12. Ogólne wskaźniki zaludnienia

		Przeciętna liczba osób			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na osobę
		w 1 mieszkaniu	na 1 izbę	na 1 pokój	
Ogółem	2002	3,25	0,88	1,19	21,1
	2011	3,05	0,80	1,08	23,8
Miasta	2002	2,95	0,84	1,15	20,6
	2011	2,70	0,75	1,02	23,6
Wieś	2002	3,87	0,95	1,28	21,9
	2011	3,80	0,88	1,20	24,0

Na moment spisu przeprowadzonego w 2011 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 3,05 osoby, podczas gdy w 2002 r. wskaźnik ten wyniósł 3,25 osoby na mieszkanie. W stosunku do 2002 r. spadła przeciętna liczba osób na 1 izbę i 1 pokój. Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wzrosła o 2,7 m² i wyniosła 23,8 m².

Mapka 6. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA W m² NA OSOBĘ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2011 R.

Biorąc pod uwagę liczbę osób przypadających na jedno mieszkanie, izbę, czy pokój zaludnienie było wyższe na wsiach niż w miastach. W miastach na 1 izbę przypadało 0,75 osoby, podczas gdy na wsi wskaźnik ten wyniósł 0,88. Osoby mieszkające na wsi miały jednak do swojej dyspozycji większą powierzchnię użytkową, tj. 24,0 m² na osobę w porównaniu z miastami, gdzie na jedną osobę przypadało - 23,6 m².

Największe zaludnienie mieszkań - pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na osobę wystąpiło w województwach: warmińsko-mazurskim (21,4 m² na osobę), kujawsko-pomorskim (22,1 m²), podkarpackim (22,4 m²) oraz świętokrzyskim (22,5 m²), a nieco mniejsze w województwach: opolskim (25,8 m²) i dolnośląskim (25,0 m²).

Tabl.13. Struktura ludności według liczby osób na 1 izbę w latach 2002 i 2011

		Ludność w tys.	W tym w mieszkaniach z liczbą osób przypadającą na 1 izbę ¹⁾						
			poniżej 0,50	0,50 - 0,99	1,00	1,01-1,49	1,50-1,99	2,00-2,99	3,00 i więcej
			w % ogółu						
Ogółem	2002	37 801,2	5,3	31,0	22,9	17,8	12,3	8,5	2,2
	2011	38 121,4	8,8	32,1	19,4	14,9	11,0	8,6	3,1
Miasta	2002	23 261,8	5,9	33,0	25,7	16,5	10,2	6,9	1,9
	2011	23 184,7	10,1	34,3	22,0	13,7	9,3	6,8	2,3
Wieś	2002	14 539,4	4,4	27,9	18,4	19,7	15,7	11,2	2,7
	2011	14 936,6	6,8	28,5	15,3	16,8	13,6	11,2	4,4

1) W strukturze nie przedstawiono udziału ludności w mieszkaniach o nieustalonej liczbie izb

Według stanu na 31 marca 2011 r. ok. 12% ludności mieszkało w mieszkaniach uznawanych w naszych warunkach za przeludnione, czyli takich, w których na jedną izbę przypada 2 i więcej osób. Jednocześnie udział osób zamieszkujących w warunkach niskiego zaludnienia, tj. poniżej 1 osoby na izbę wyniósł prawie 41%.

Na wsi w mieszkaniach przeludnionych mieszkało ponad 15% mieszkańców, podczas gdy w mieście odsetek ten wyniósł ok. 9%. W mieszkaniach z mniej niż jedną osobą na 1 izbę mieszkało ponad 44% mieszkańców miast i ponad 35% mieszkańców wsi.

Tabl. 14. Struktura ludności według powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę w latach 2002 i 2011

		Ludność w tys.	W tym w mieszkaniach o powierzchni użytkowej w m ² na osobę ¹⁾						
			poniżej 5,0	5,0-6,9	7,0-9,9	10,0-14,9	15,0-19,9	20,0-29,9	30,0 i więcej
			w % ogółu						
Ogółem	2002	37 801,2	0,7	2,7	9,6	25,4	21,6	22,0	18,0
	2011	38 121,4	1,4	3,1	8,8	21,6	18,8	21,4	22,9
Miasta	2002	23 261,8	0,6	2,4	10,3	26,4	23,1	21,0	16,3
	2011	23 184,7	0,9	2,6	9,1	22,3	20,3	21,2	22,2
Wieś	2002	14 539,4	0,9	3,1	8,6	23,9	19,2	23,7	20,6
	2011	14 936,6	2,0	3,8	8,4	20,5	16,4	21,6	23,9

1) W strukturze nie przedstawiono udziału ludności w mieszkaniach o nieustalonej powierzchni użytkowej

W mieszkaniach, w których na 1 osobę przypada 20 m² i więcej, mieszkało 44,3% ludności. W miastach odsetek ten osiągnął poziom 43,4%, a na wsi 45,5%. Udział ludności mieszkającej w mieszkaniach, w których na 1 osobę przypada mniej niż 10 m², wyniósł 13,3% ogółu ludności. W miastach ludność ta stanowiła 12,6%, a na wsi 14,2%.

7. Mieszkania o warunkach substandardowych.

Według stanu na 31 marca 2011 r. w Polsce znajdowało się 1 333,9 tys. mieszkań substandardowych, tj. takich, które wyodrębniono ze względu na zły stan techniczny budynku, niedostateczne wyposażenie mieszkania w instalacje lub ze względu na nadmierne zaludnienie. Mieszkania te stanowiły 10,7% ogółu mieszkań zamieszkałych stale.

Wyróżniono trzy kategorie mieszkań substandardowych wraz z kryteriami ich klasyfikacji:

1. Kategoria pierwsza – wyodrębniona ze względu na zły stan techniczny budynku; zaliczono tu:

- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1979, z 1 mieszkaniem i z 1 izbą,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1945, bez kanalizacji,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1971, bez wodociągu.

2. Kategoria druga – wyodrębniona ze względu na niedostateczne wyposażenie mieszkania w instalacje; obejmuje ona mieszkania bez ustępu, ale z wodociągiem oraz mieszkania bez ustępu i bez wodociągu, znajdujące się w budynkach niezaliczonych do pierwszej kategorii;

3. Kategoria trzecia – wyodrębniona została ze względu na nadmierne zaludnienie, obejmuje mieszkania, w których na 1 pokój przypadało 3 i więcej osób na pokój z mieszkań niezaliczonych do kategorii pierwszej i drugiej.

Tabl. 15. Mieszkania zamieszkane stale według warunków mieszkaniowych w latach 2002 i 2011

			Ogółem	Mieszkania o warunkach substandardowych					Mieszkania o warunkach standardowych	
				razem	kategoria					
					I	II	III			
						w tys.	w % ogółu	w % razem		
Mieszkania	Ogółem	2002	11 632,7	1 851,1	15,9	25,8	48,0	26,2	9 781,6	84,1
		2011	12 517,6	1 333,9	10,7	24,2	33,9	41,9	11 183,7	89,3
	Miasta	2002	7 875,5	739,3	9,4	10,1	46,4	43,5	7 136,2	90,6
		2011	8 585,9	584,0	6,8	8,7	34,8	56,5	8 001,9	93,2
	Wieś	2002	3 757,2	1 111,8	29,6	36,3	48,9	14,8	2 645,4	70,4
		2011	3 931,7	750,0	19,1	36,2	33,2	30,6	3 181,7	80,9
Ludność w mieszkaniach	Ogółem	2002	37 801,2	6 481,2	17,1	20,1	41,1	38,8	31 320,0	82,9
		2011	38 121,4	5 360,2	14,1	16,7	22,3	61,0	32 761,2	85,9
	Miasta	2002	23 261,8	2 502,2	10,8	7,3	33,3	59,4	20 759,6	89,2
		2011	23 184,7	2 230,0	9,6	5,3	20,0	74,7	20 954,7	90,4
	Wieś	2002	14 539,4	3 979,0	27,4	28,1	46,1	25,8	10 560,4	72,6
		2011	14 936,6	3 130,2	21,0	24,9	24,0	51,1	11 806,5	79,0

W porównaniu z 2002 r. liczba mieszkań substandardowych spadła o 517,2 tys. tj. o ok. 28%. Jest to głównie skutkiem poprawy jakości zasobów mieszkaniowych pod kątem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne oraz zwiększeniem się wielkości mieszkań. Budynki budowane w latach 2003-2011 odznaczają się wyższą przeciętną powierzchnią użytkową (powyżej 100 m²) niż te wzniesione w latach wcześniejszych. Ponadto, budynki stare, o złym stanie technicznym zastępowane były nowymi lub zostały rozbudowane. W miastach mieszkania o obniżonym standardzie stanowiły 6,8% zasobów mieszkaniowych zamieszkałych stale, natomiast na wsi – 19,1%.

W momencie spisu w warunkach substandardowych mieszkało 5,4 mln osób, które stanowiły 14,1% ludności zamieszkałej stale. W miastach warunki substandardowe dotyczyły 2,2 mln osób (9,6%), a na wsi 3,1 mln osób (21,0%).

Wśród mieszkań o obniżonych standardach mieszkaniowych w 2011 r. ponad 40% stanowiły mieszkania z nadmiernym zaludnieniem, które jednocześnie nie zostały zakwalifikowane jako substandardowe ze względu na zły stan techniczny budynku lub niedostateczne wyposażenie w instalacje.

Największy odsetek mieszkań o warunkach substandardowych znajdował się w województwach: lubelskim (18,5% zasobów mieszkaniowych zamieszkałych stale),

świętokrzyskim (18,2%), łódzkim (13,8%) oraz podkarpackim (13,0%). Pod względem liczby osób zamieszkałych stale najwyższy odsetek ludności mieszka w warunkach substandardowych w województwach: świętokrzyskim i lubelskim (21,2% osób zamieszkałych stale) oraz łódzkim (16,%).